

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

Fen-Edebiyat Fakültesi

Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

Her yönüyle ANTALYA

Hazırlayan: BERNA AYA-970373

Danışman:Dç.Dr.Bülent YORULMAZ

Haziran – 2001

LEFKOŞA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

GİRİŞ

COĞRAFİ YÖNDEN ANTALYA BÖLGESİ

OVALAR

KIYI OVALARI

KUMLU OVA (GELEMİŞ)

DEMRE OVASI

FİNİKE OVASI

ANTALYA OVASI

DAĞLIK OVALAR

DAGLIK BÖLGELER

BELLİ BAŞLI DAĞLAR

TEKTONİK DURUM

MADEN KAYNAKLARI

AKARSULAR

EŞEN ÇAYI

DEMRE ÇAYI

ACISU

AKÇAY

ALAKIR ÇAYI

BARSAK ÇAYI

AĞVA DERESİ

GÖYNÜK DERESİ

BELDİBİ DERESİ

BOĞA ÇAYI

BÜYÜK ARAPSUYU

KÜÇÜK ARAPSUYU

DÜDEN ÇAYI

AKSU ÇAYI

KÖPRÜÇAY

KURŞUNLU ŞELALESİ

TARİH ÖNCESİ YERLEŞİM MERKEZLERİ

KARAIN MAĞARASI

BELDİBİ MAĞARASI

ÖKÜZİNİ MAĞARASI

KARATAŞ-SEMAHÖYÜK MAĞARASI

BADEMAĞACI HÖYÜĞÜ

TERMESOS

PERGE

YERALTI SULARI

GÖLLER VE BARAJ GÖLLERİ

OYMAPINAR BARAJI

ALAKIR BARAJI

KORKUTELİ BARAJI

İKLİM	13
BİTKİ ÖRTÜSÜ	13
ANTALYADA TARIM	14
EKONOMİ	15
ULAŞIM	15
ANTALYA LİMANI	15
HAVA ULAŞIMI	15
ANTALYA FOLKLORU	15
YÖRÜKLERİ	16
DÖŞEMEALTI VE EL SANATLARI	16
DÖŞEALTI HALILARI	16
ANTALYANIN ÖZEL YEMEKLERİ	17
TARATORLU PİYAZ	17
LABA	17
HİBEŞ	17
TURUNÇ REÇELİ	17
PATLICAN REÇELİ	17
ANTALYA İLİ TARİHİ	17
ANTALYA KENTİ VE ÇEVRESİNDE GÖRÜLECEK YERLER	18
ANTALYA'NIN SİMGESİ YİVLİ MİNARE CAMİSİ VE KÜLLİYESİ	18
ALAEDDİN (İMRET,ULUCAMİ) MEDRESESİ	18
ATABEY ARMAĞAN MEDRESESİ	18
HADRIANUS KAPISI (ÜÇ KAPILAR)	19
HIDIRLIK KULESİ	19
CAMİLER	19
KESİK MİNARE	19
MURATPAŞA CAMİSİ	21
MÜSELLİM CAMİSİ	22
KESİK MİNARE CAMİSİ	22
KIR CAMİSİ	22
DEMİRCİ KARAALİ CAMİSİ	22
PLAJLAR VE DOĞAL GÜZELLİKLER	22
KONYAALTI PLAJI	22
KARPUZ KALDIRAN PLAJI	23
LARA PLAJI	23
TOPÇAM PLAJI	23
SIÇAN (REŞAD) ADASI	24

ATATÜRK PARKI	24
KARAALIOĞLU PARKI	24
ANTALYA KÜLTÜR PARKI	24
ANTALYA KÜLTÜR MERKEZİ	25
ANTALYANIN İLÇELERİ	25
SERİK İLÇESİ	25
MANAVGAT İLÇESİ	25
SIDE	25
SELGE	25
ALANYA İLÇESİ	26
GAZİPAŞA İLÇESİ	27
GÜNDOĞMUŞ İLÇESİ	27
AKSEKİ İLÇESİ	28
KAYNAKÇA	

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde hazırlamış olduğum mezuniyet çalışmam sayesinde Antalya'yı çok daha iyi tanıdım. Bu çalışmamda Antalya'yı tarihi, kültürel, sosyal ve folklorik yönden tanıtmaya çalışacağım.

Çeşitli kaynaklardan ve izlenimlerimden derlediğim bu mezuniyet çalışmamda bulacağınız eksiklikler ve hatalardan dolayı affınıza sığınıyorum.

Çalışmalarında benden maddi ve manevi yardımını esirgemeyen babam Selim AYA'ya ve bana çalışmalarım süresince ışık tutan Sn. DOÇ. DR. Bülent YORULMAZ'a teşekkürü borç bilirim.

Saygılarımla
Berna AYA

Lefkoşa Haziran 2001

GİRİŞ

Antalya Bölgesi Akdeniz kıyısı boyunca,kuzeydeki Batı Toroslar'a paralel olarak Fethiye'den Anamur'a kadar 40-50 km genişliğinde ve 400 km uzunluğunda bir kuşak şeklinde uzanır.Bölge kuzeyde ve batıda dağlık alanlar ve kıyıda ovalık bölüm olmak üzere iki bölgeye ayrılır.Bölgenin $\frac{3}{4}$ 'ünü kaplayan Batı Toros Dağları'nın bir çok tepesi 2.500-3.000 m'yi aşar.Genellikle kireçtaşlarından meydana gelen bu dağlarda ve eteklerinde,kireçtaşlarının erimesiyle oluşmuş mağralar ve su altı nehirleri vardır

Antalya Körfezinin batı kesminde oldukça dar bir kıyı şeridi vardır.Bu kıyıda akarsuların getirdiği alüvyonlardan oluşan küçük kıyı ovaları ile plajlar yer alır.Antalya Kemer arasında deniz hızla derinleşerek birden 100-200 m derinliğe erişir.Tatlı su kaynaklarının çokluğu nedeniyle,tuzluk burada çok değildir.

Antalya kentinin üzerinde bulunduğu 40 m yükseklikteki falezlerin önünde denizin derinliği birden 200 metreye iner.Ancak kentin batısındaki Konyaaltı ve doğusundaki Lara plajlarında,deniz daha yavaş derinleşir,yine birkaç yüz metre açıklarda,derinlik 200 metreye iner.

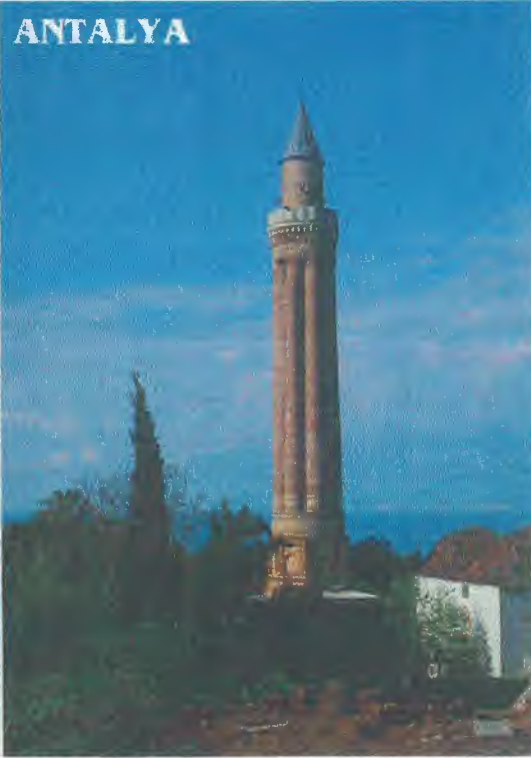
ANTALYA

Antalya'nın doğu sahili Anamur'a kadar geniş yaylar çizerek uzanır. Dağların doğrudan denize indiği yerlerde dik falezler vardır. Fakat kıyı şeridi Manavgat yakınlarında genişler ve ünlü Side Plajlarını oluşturur. Buralarda denizin derinliği fazla değildir. Bu nedenle deniz turizmi en uygun ortam burada görülür. Tüm Antalya Körfezi'nde tuzluluk genel olarak yüksektir. Ortalama 39-40 arasında değişimde tuzluluk oranı, akarsu ağızlarında ve denizde kaynayan tatlı su kaynaklarının çevresinde düşer.

Dağlık bölgeler kıyıya göre daha çok yağış alır ve buralarda kışalar uzun, çok soğuk ve karlı, yazlar kısa ve sıcaktır. Kıyı bölümü ise, yüksek sıcak isteyen bitkilerin yetiştirilmesine uygunlukta ilkçağda (km²'ye ortalama 40-60 kişi) olduğu gibi bu günde en kalabalık (km²'ye 43 kişi) bölümdür.

Antalya bölgesinin ekonomisinde en belirgin yeri, tarım ürünleri alır. Pamuk, susam, yerfıstığı, anason, turuncgiller, turfanda sebze yetiştirilir.

Antalya Bölgesi, doğal plajları, elverişli iklimi, şelaleleri, doğal ve tarih öncesi mağraları, antikçağ, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Devri kentlerine ait kalıntıları ve sanat eserleri, lüks otel, motel, kampingleriyle Türkiye'de turizmin en çok geliştiği; yatak sayısının en çok olduğu ildir. Bu turizm merkezlerinin başında Alanya, Side, Belek, Kemer ile yakın yıllarda büyük bir ilgi çekmeye başlayan Finike ve Kaş, Kalkan gelmektedir.

COĞRAFI YÖNDEN ANTALYA BÖLGESİ

Ortalama olarak Türkiye kıyılarının % 6,2'sine (590 Km) sahip Antalya ilinin batı kesiminde dağlar denize dik olarak indiklerinden girintili, çıkıntılı bir kıyı çizgisi ve derin bir deniz meydana getirmişlerdir. Dağların kıyıdan itibaren yer, yer ve birden yükselişleri, kıyıyı tekdüzelikten kurtarmış, bir çok küçük ve güzel manzaralı koylar meydana gelmiştir. Ancak bu kıyılardaki kumsal alanlar az ve koylar hava akımlarına kapalıdır

Antalyanın doğusunda ise dağlar kıyıya paralel olarak uzanırlar ve az girintili çıkıntılı boydan boya kumsal bir sahil bandı meydana getirirler. 289 Km uzunluğundaki doğal kumsalların yer aldığı Antalya İli'nde özellikle Antalya-Gazipaşa arasında çok güzel ve ince kumlu kumsallar vardır. Arazinin kalker oluşu nedeniyle yer yer dik falezlerin görüldüğü Antalya kentinde bazı akarsuların (Düden Suyu gibi) denize bu falezlerden çağlayanlar halinde düşüşü turistik yönden ilgi çekici bir güzellik oluşturur.

OVALAR

Kıyılardan içerilere doğru, denizden dağların uzaklaşmalarına bağlı olarak irirli, ufaklı ovaların yer aldığı görülür. Antalya'nın batı kısmında dağların denize dik ve fazla yaklaşmış olmaları, sürekli ve büyük ovaların oluşmasına olanak vermemiştir. Burada Dümrü Deresi, Yaşgöz ve Alakır Çayları gibi akarsulara bağlı olarak oluşmuş Kumluca, Finike ve Tekirova dışında önemli bir ova yoktur Antalya'nın doğu bölümünde ise dağların denizden uzaklaşmalarına paralel olarak, büyük akarsuların da varlığı, batıdan doğuya doğru Aksu, Serik, Manavgat, Alara ve Alanya gibi büyük ve birbirini tamamlayan bir ovalar zinciri ortaya çıkmıştır Antalya ovalarını kıyı ve dağlık kesimde olmak üzere iki bölümde incelemek yerinde olur.

KIYI OVALARI

Antalya İli'nin batıda Eşen Çayı'ndan başlayarak, doğuda Kaledıran Çayı'na kadar yaklaşık 500 Km uzunluğunda bir kıyısı bulunur. Bölgenin her tarafına egemen Toroslar'dan akan akarsular yoluyla inen topraklar, bazı sahilleri doldurarak birçok ovalar meydana getirmişlerdir. Bu ovalar, bazen Toroslar'ın denizle kucaklaştığı küçük ve dar parçalardan, bazen'de Antalya'dan Alanya'ya kadar uzanan, uzun fakat genişliği hiç bir yerde 30 km'yi geçmeyen düzlüklerden ibarettir. Toprakları alüvyonlu, iklimi sıcak ve her parçası yerine göre bir veya birkaç kücücük "Nil" ile sulandığı için son derece verimlidir. Burada Akdeniz İklimi'ne özgü bütün meyveler ve tahıldan başka sıcak iklim ürünleri olan muz, hurma, zeytin, pamuk, susam'da yetişir. Yetiştirme için geçerli koşullar o kadar uygundur ki, bir fidanı rüzgarın sallantısından korumak için "kurudur" diye diktiğimiz bir dayağın, hatta bazen toprağa gömülen bir kısmı yakılmış olan odundan yapılma bir elektrik direğinin bile filizlenip yeşerdiği görülür. Antalya toprakları turfandacılığa çok uygundur. Ekilmeye uygun olmayan taşlık ve kayalık yerleri ise çeşitli orman ağaçları ile süslüdür. Dağlarında yaban gülleri açar ve her türlü av hayvanları bulunur

KUMLU OVA (GELEMİŞ)

Antalya İli'nin batı sınırını oluşturan Eşen Çayı'nın Antalya tarafındaki kıyısında, ilk bakışta jeolojik bir değişim göze çarpar. Burada derin bir çöküntü meydana gelmiştir. Bu çöküntünün ortasında akan Eşen Çayı'nın batısında Batı Anadolu'ya ait olan bölüme Kumlu Ova denir.

DEMRE OVASI

Kekova Adası ile sahil arasındaki güzel manzaralı bir boğazdan geçtikten sonra, Demre Ovası'na gelinir. Demre (bugünkü adıyla Kale İlçe merkez, sahilden 2 km içeridedir. Aynı adı taşıyan ve çok kez yazın kuruyan bir ırmağın doldurduğu bu delta ovası, çevrenin en verimli ve güzel yerlerinden birisidir. Burada iklim o kadar ılımandır ki, kış aylarında sera kurmadan turfanda sebze bile üretmek olasıdır

FİNİKE OVASI

Demre Çayının doğusunda birden bire dikleşen kıyı, finike ilçesine kadar sürer ve bir burnu döndükten sonra Finike ilçe merkezi ile birlikte Finike Ovası başlar. Finike Körfezi kıyılarında yaklaşık 80 km²'lik bir alanı kaplayan ve ilçenin başlıca bitkisel üretim alanı olan Finike Ovası küçük akarsuların yığıldığı alüvyonların Finike Körfezini doldurmasıyla oluşmuştur. Başgöz Çayı ve Beydağları'ndan çıkan Alakır Çayı ile sulanır. Burası Antalya İli'nin verimli ve güzel ovalarından biridir. Gelidonya Burnu'nun yakınlarına kadar uzunluğu yaklaşık olarak 20, genişliği 10 km kadardır

ANTALYA OVASI

Batıda Beydağları, Kuzeyde Toroslar ve doğuda yine Toros Dağları ile Antalya Körfezi arasında kalan ovalara Antalya Ovası denir. Bunlar üzerinde bulunan ilçelerin adlarına göre; Serik, Manavgat, Alanya Ovaları isimlerini alırlar. Antalya Ovaları'nın en belli başlı özellikleri ise, Toros Dağları'ndan gelen Aksu, Köprü Çayı, Manavgat Irmağı, Alara Çayı, Karpuz Çayı ve Dim Çayı gibi çayların sulamaları ile bol ürün almalarıdır. Bu ovalarda elde edilen başlıca ürünler ise yurdumuza milyonlarca dolar döviz sağlayan pamuk, pirinç, susam, buğday, arpa, zeytin, narenciye ürünlerinden muz, portakal, limon gibi ürünlerdir. Antalya Ovaları'nın bu verimliliği yanında son yıllarda Bu ovaların sahillerinde yapılan turistik tesislerle, bu ova bölgeleri turizm yönünden de ayrı bir değer kazanmışlardır.

DAĞLIK OVALAR

Antalya kentinin kuzeyinde Çubuk Boğazı'nın doğusunda bulunan ve Toros Dağları'nın arasında kalan vadiler arasındaki ovalar, o kadar büyük olmamakla beraber verimlidirler. Bunlar ovadan çok, eşik alanları olarak tanımlanabilir. bunlar ilin yaklaşık %12'sini oluşturmaktadır. Genellikle kıyıdaki ovalar sınırından yaklaşık 100 m'den 250-500 m yükseltilere kadar hafif bir eğimle çıkan bu alan, dağlar ile ovalar arasında bir basamak durumundadır

DAĞLIK BÖLGELER

İlin %77.8'ini kaplayan dağlık alanları genellikle kalkerden oluşmuş. Alp doluşumu sırasında kıvrılarak yükselen Güney Anadolu Dağları, oluşma hatları yönünden doğuda Toroslar, batıda Beydağları olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Beydağları, etrafındaki diğer dağlarla birlikte çeşitli kuvvetlerin etkisi altında kalmış ve kıvrımlar yüksek bir yükseliş göstererek aralarında küçük ovaların bulunduğu bir çevre meydana getirmişlerdir. Yüksekliği 3.000 m'yi geçen bu dağlar genellikle güneybatı-kuzeydoğu yönlerinde uzanmakta; denize dik indikleri ve aşırı yaklaştıkları için de dik yamaçlı, girintili, çıkıntılı ufak koylardan meydana gelir

BELLİ BAŞLI DAĞLAR

Eşen Çayı'nın doğusundaki çöküntüden başlayarak kuzeye doğru uzanan dağ sıraları birdenbire dikleşir ve Tekeli Yaylası'ndaki dağlar yükseltilerinin en yüksekine ulaşır **Akdağ** (3.024) adını alır

Elmalı İlçesinin 40 km güneybatısında bulunan bu dağlık alan kuzeydoğuya gittikçe alçalmaya başlar ve oldukça derin bir vadi oluşturduktan sonra kuzeydoğuda adı gibi yuvarlak bir tepe olan Yumru Dağı (2.741) belirir

Elmalı Ovası'nı Fethiye yönüne bağlayan Göğü Beli'ne doğru alçalan dağlar Elma Dağı (2.600)'na doğru tekrar yükselmeye başlar ve sonra Kızılcadağ (2.598) ile birleşir Güneye doğru uzanan Kohu Dağı (2540)'nın doruğu çıplak olmakla birlikte güney ve kuzey yamaçları katran çamı ormanları ile kaplı olduğu gibi, kuzeybatı yamaçları üzerinde irili ufaklı çeşitli gölcükler bulunmaktadır. Kohu dağı ile Beydağları'nın etekleri arasında büyük, sulak ve verimli Elmalı Ovası ile Kragöl (Antalya'daki Göller) ve Kohu Dağı'nın hemen kuzeyinde bu gün tamamen kurutulmuş olan Avlan Gölü vardır. Beydağları ise yukarıda sözü edildiği gibi çok yüksek olmalarına rağmen pek engebeli değildirler, aralarında büküle büküle, dalgalana dalgalana güneyden doğu kuzeye uzanıp giderler

TEKTONİK DURUM

İl civarında tektonik engebeler bulunmasına rağmen deprem katalogu, aktif bir hattın bulunmadığını göstermektedir. Bölgede nadiren hissedilen sarsıntılar, Göksu Bölgesi'ndeki yerel depremlerle ilgilidir

MADEN KAYNAKLARI

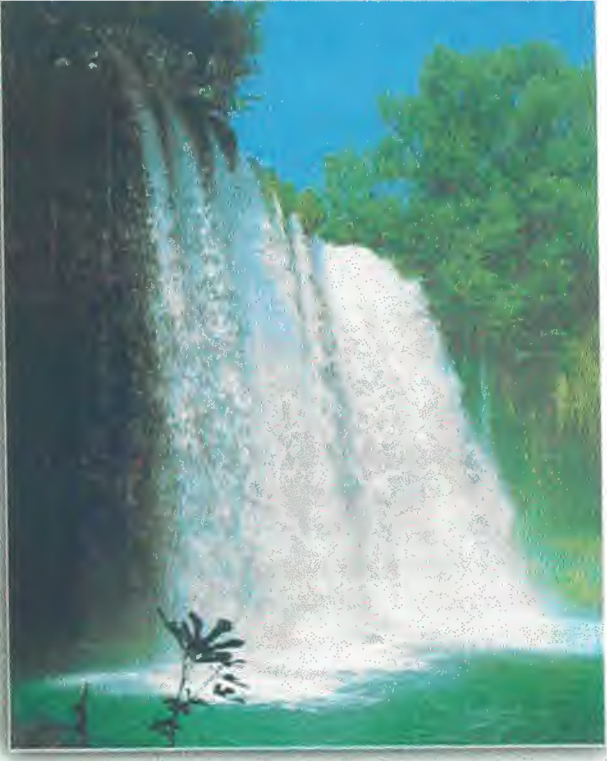
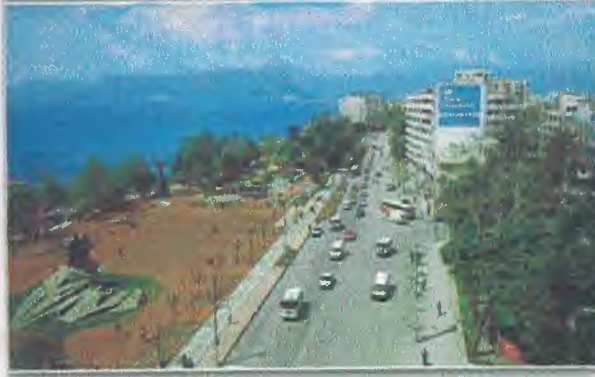
Antalya ili içinde detaylı bir maden araştırması yapılmamıştır. Maden Tetkik Arama Enstitüsü ve Etibank tarafından yapılan ön araştırmalarla bulunan maden parçaları, bölgenin maden kaynakları yönünden de zengin olduğunu göstermektedir. Bunlar arasında önemli madenler krom, ve boksittir. Birinci derecede önemli krom yatakları Serik'tedir. Boksit ise Akseki Alanya ilçelerinde saptanmıştır. Bölgenin öbür önemli madenleri arasında, kurşun, manganez, barit kuvars, dolomit, fosfat, asfalt, bitümlü şist, mermer, traverten, linyit kömürü ve taş kömürü sayılabilir.

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün (MTA) Antalyada saptadığı maden yataklarının dağılımı şöyledir:

Gazipaşa : Kurşun, manganez, barit, kuvars, mermer.

Antalya : Alüminyum (boksit), barit, fosfat, kuvarsit, zımpara taşı.

Akseki : Alüminyum (boksit), dolomit, bitümlü şist, linyit kömürü.

ANTALYA

Serik : Krom, manganез, fosfat.

Gündoğmuş : Alüminyum_ (boksit), barit, zımpara taşı.

Kumluca : Alüminyum_ (boksit), manganез.

Manavgat : Krom, fosfat.

Kemer : Taş kömürü, krom.

Finike : Asfalt.

Kaş : Asfalt.

AKARSULAR

Antalya İlin' de sayıları 29' u bulan akarsu vardır. Bunlardan 25' i deniz, dördü içerdeki göllere dökülür veya göllerden çıkıp ovalarda kaybolurlar. Hatta bunların bazıları yazın kuruyan küçük dereciklerdir.

Antalya Bölgesinin bu akarsuları, diğer Akdeniz illerinde olduğu gibi rejimleri düzensiz dere ve çaylardır. Debileri mevsimlere göre büyük değişiklikler gösterirler.

Yazları sıcak ve kurak geçmesi yüzünden akarsuların yaz sonlarına doğru suları çok azalır, hatta bir çoğu tümden kurur. Sonbahar sonlarında yağmurların başlamasıyla su düzeyi gittikçe yükselir ve ilk baharda Toros Dağları' ndaki karların erimesiyle son aşamasına ulaşır. Genellikle boyları kısa ve debileri az olan bu akarsular içinde şelalesi ile ünlü Manavgat Irmağı' nın derinliği ilçe merkezi içinde ve yakınlarında 2-7 metreyi bulmakta; bu nedenle içinde ulaşım yapılabilen tek akarsuyu oluşturmaktadır. Ortalama akım toplamı 338.4 m³/sn. Olan il akarsularının en önemlileri şunlardır.

Eşen Çayı : Antalya İli' nin batı sınırını çizen ve Kocaçay adıyla da bilinen bu çay ayrıca Batı Anadolu ile Güney Anadolu' yu ve Akdeniz ile Ege Denizi' ni de birbirinden ayırır. Boğaz girişinde 1.300 m olan akarsu tabanının denizden yüksekliği çıkışta 200 m' ye kadar iner. Bu eğimden dolayı boğazda hızla akan Eşen Çayı, daha sonra güneye doğru genişleyen, dik kenarlı ve düz bir vadide akmaya başlayarak Kemer, Çaykenarı ve Kınık' tan geçerek denize dökülür.

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

Fen-Edebiyat Fakültesi

Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

Her yönüyle ANTALYA

Hazırlayan: BERNA AYA-970373

Danışman:Dç.Dr.Bülent YORULMAZ

Haziran – 2001

LEFKOŞA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

GİRİŞ

COĞRAFİ YÖNDEN ANTALYA BÖLGESİ

OVALAR

KIYI OVALARI

KUMLU OVA (GELEMİŞ)

DEMRE OVASI

FİNİKE OVASI

ANTALYA OVASI

DAĞLIK OVALAR

DAGLIK BÖLGELER

BELLİ BAŞLI DAĞLAR

TEKTONİK DURUM

MADEN KAYNAKLARI

AKARSULAR

EŞEN ÇAYI

DEMRE ÇAYI

ACISU

AKÇAY

ALAKIR ÇAYI

BARSAK ÇAYI

AĞVA DERESİ

GÖYNÜK DERESİ

BELDİBİ DERESİ

BOĞA ÇAYI

BÜYÜK ARAPSUYU

KÜÇÜK ARAPSUYU

DÜDEN ÇAYI

AKSU ÇAYI

KÖPRÜÇAY

KURŞUNLU ŞELALESİ

TARİH ÖNCESİ YERLEŞİM MERKEZLERİ

KARAIN MAĞARASI

BELDİBİ MAĞARASI

ÖKÜZİNİ MAĞARASI

KARATAŞ-SEMAHÖYÜK MAĞARASI

BADEMAĞACI HÖYÜĞÜ

TERMESOS

PERGE

YERALTI SULARI

GÖLLER VE BARAJ GÖLLERİ

OYMAPINAR BARAJI

ALAKIR BARAJI

KORKUTELİ BARAJI

İKLİM	13
BİTKİ ÖRTÜSÜ	13
ANTALYADA TARIM	14
EKONOMİ	15
ULAŞIM	15
ANTALYA LİMANI	15
HAVA ULAŞIMI	15
ANTALYA FOLKLORU	15
YÖRÜKLERİ	16
DÖŞEMEALTI VE EL SANATLARI	16
DÖŞEALTI HALILARI	16
ANTALYANIN ÖZEL YEMEKLERİ	17
TARATORLU PİYAZ	17
LABA	17
HİBEŞ	17
TURUNÇ REÇELİ	17
PATLICAN REÇELİ	17
ANTALYA İLİ TARİHİ	17
ANTALYA KENTİ VE ÇEVRESİNDE GÖRÜLECEK YERLER	18
ANTALYA'NIN SİMGESİ YİVLİ MİNARE CAMİSİ VE KÜLLİYESİ	18
ALAEDDİN (İMRET,ULUCAMİ) MEDRESESİ	18
ATABEY ARMAĞAN MEDRESESİ	18
HADRIANUS KAPISI (ÜÇ KAPILAR)	19
HIDIRLIK KULESİ	19
CAMİLER	19
KESİK MİNARE	19
MURATPAŞA CAMİSİ	21
MÜSELLİM CAMİSİ	22
KESİK MİNARE CAMİSİ	22
KIR CAMİSİ	22
DEMİRCİ KARAALİ CAMİSİ	22
PLAJLAR VE DOĞAL GÜZELLİKLER	22
KONYAALTI PLAJI	22
KARPUZ KALDIRAN PLAJI	23
LARA PLAJI	23
TOPÇAM PLAJI	23
SIÇAN (REŞAD) ADASI	24

ATATÜRK PARKI	24
KARAALIOĞLU PARKI	24
ANTALYA KÜLTÜR PARKI	24
ANTALYA KÜLTÜR MERKEZİ	25
ANTALYANIN İLÇELERİ	25
SERİK İLÇESİ	25
MANAVGAT İLÇESİ	25
SIDE	25
SELGE	25
ALANYA İLÇESİ	26
GAZİPAŞA İLÇESİ	27
GÜNDOĞMUŞ İLÇESİ	27
AKSEKİ İLÇESİ	28
KAYNAKÇA	

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde hazırlamış olduğum mezuniyet çalışmam sayesinde Antalya'yı çok daha iyi tanıdım. Bu çalışmamda Antalya'yı tarihi, kültürel, sosyal ve folklorik yönden tanıtmaya çalışacağım.

Çeşitli kaynaklardan ve izlenimlerimden derlediğim bu mezuniyet çalışmamda bulacağınız eksiklikler ve hatalardan dolayı affınıza sığınıyorum.

Çalışmalarında benden maddi ve manevi yardımını esirgemeyen babam Selim AYA'ya ve bana çalışmalarım süresince ışık tutan Sn. DOÇ. DR. Bülent YORULMAZ'a teşekkürü borç bilirim.

Saygılarımla
Berna AYA

Lefkoşa Haziran 2001

GİRİŞ

Antalya Bölgesi Akdeniz kıyısı boyunca,kuzeydeki Batı Toroslar'a paralel olarak Fethiye'den Anamur'a kadar 40-50 km genişliğinde ve 400 km uzunluğunda bir kuşak şeklinde uzanır.Bölge kuzeyde ve batıda dağlık alanlar ve kıyıda ovalık bölüm olmak üzere iki bölgeye ayrılır.Bölgenin $\frac{3}{4}$ 'ünü kaplayan Batı Toros Dağları'nın bir çok tepesi 2.500-3.000 m'yi aşar.Genellikle kireçtaşlarından meydana gelen bu dağlarda ve eteklerinde,kireçtaşlarının erimesiyle oluşmuş mağralar ve su altı nehirleri vardır

Antalya Körfezinin batı kesminde oldukça dar bir kıyı şeridi vardır.Bu kıyıda akarsuların getirdiği alüvyonlardan oluşan küçük kıyı ovaları ile plajlar yer alır.Antalya Kemer arasında deniz hızla derinleşerek birden 100-200 m derinliğe erişir.Tatlı su kaynaklarının çokluğu nedeniyle,tuzluk burada çok değildir.

Antalya kentinin üzerinde bulunduğu 40 m yükseklikteki falezlerin önünde denizin derinliği birden 200 metreye iner.Ancak kentin batısındaki Konyaaltı ve doğusundaki Lara plajlarında,deniz daha yavaş derinleşir,yine birkaç yüz metre açıklarda,derinlik 200 metreye iner.

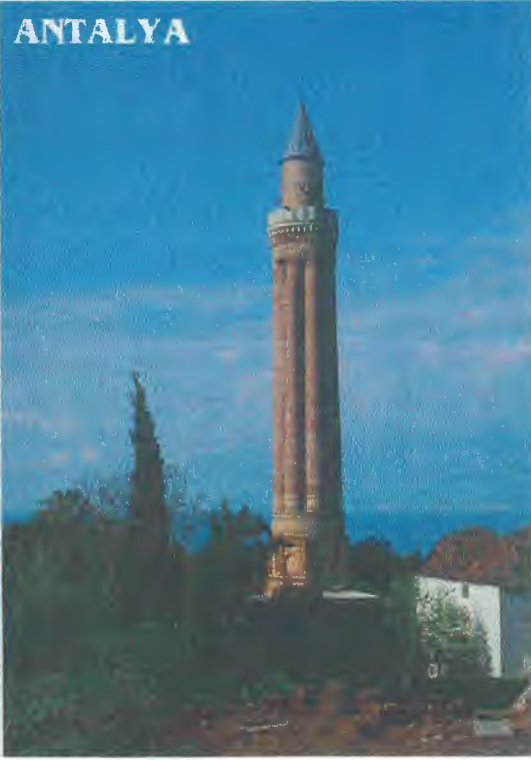
ANTALYA

Antalya'nın doğu sahili Anamur'a kadar geniş yaylar çizerek uzanır. Dağların doğrudan denize indiği yerlerde dik falezler vardır. Fakat kıyı şeridi Manavgat yakınlarında genişler ve ünlü Side Plajlarını oluşturur. Buralarda denizin derinliği fazla değildir. Bu nedenle deniz turizmi en uygun ortam burada görülür. Tüm Antalya Körfezi'nde tuzluluk genel olarak yüksektir. Ortalama 39-40 arasında değişimde tuzluluk oranı, akarsu ağızlarında ve denizde kaynayan tatlı su kaynaklarının çevresinde düşer.

Dağlık bölgeler kıyıya göre daha çok yağış alır ve buralarda kışalar uzun, çok soğuk ve karlı, yazlar kısa ve sıcaktır. Kıyı bölümü ise, yüksek sıcak isteyen bitkilerin yetiştirilmesine uygunlukta ilkçağda (km²'ye ortalama 40-60 kişi) olduğu gibi bu günde en kalabalık (km²'ye 43 kişi) bölümdür.

Antalya bölgesinin ekonomisinde en belirgin yeri, tarım ürünleri alır. Pamuk, susam, yerfıstığı, anason, turunçgiller, turfanda sebze yetiştirilir.

Antalya Bölgesi, doğal plajları, elverişli iklimi, şelaleleri, doğal ve tarih öncesi mağraları, antikçağ, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Devri kentlerine ait kalıntıları ve sanat eserleri, lüks otel, motel, kampingleriyle Türkiye'de turizmin en çok geliştiği; yatak sayısının en çok olduğu ildir. Bu turizm merkezlerinin başında Alanya, Side, Belek, Kemer ile yakın yıllarda büyük bir ilgi çekmeye başlayan Finike ve Kaş, Kalkan gelmektedir.

COĞRAFI YÖNDEN ANTALYA BÖLGESİ

Ortalama olarak Türkiye kıyılarının % 6,2'sine (590 Km) sahip Antalya ilinin batı kesiminde dağlar denize dik olarak indiklerinden girintili, çıkıntılı bir kıyı çizgisi ve derin bir deniz meydana getirmişlerdir. Dağların kıyıdan itibaren yer, yer ve birden yükselişleri, kıyıyı tekdüzelikten kurtarmış, bir çok küçük ve güzel manzaralı koylar meydana gelmiştir. Ancak bu kıyılardaki kumsal alanlar az ve koylar hava akımlarına kapalıdır

Antalyanın doğusunda ise dağlar kıyıya paralel olarak uzanırlar ve az girintili çıkıntılı boydan boya kumsal bir sahil bandı meydana getirirler. 289 Km uzunluğundaki doğal kumsalların yer aldığı Antalya İli'nde özellikle Antalya-Gazipaşa arasında çok güzel ve ince kumlu kumsallar vardır. Arazinin kalker oluşu nedeniyle yer yer dik falezlerin görüldüğü Antalya kentinde bazı akarsuların (Düden Suyu gibi) denize bu falezlerden çağlayanlar halinde düşüşü turistik yönden ilgi çekici bir güzellik oluşturur.

OVALAR

Kıyılardan içerilere doğru, denizden dağların uzaklaşmalarına bağlı olarak irirli, ufaklı ovaların yer aldığı görülür. Antalya'nın batı kısmında dağların denize dik ve fazla yaklaşmış olmaları, sürekli ve büyük ovaların oluşmasına olanak vermemiştir. Burada Dümrü Deresi, Yaşgöz ve Alakır Çayları gibi akarsulara bağlı olarak oluşmuş Kumluca, Finike ve Tekirova dışında önemli bir ova yoktur Antalya'nın doğu bölümünde ise dağların denizden uzaklaşmalarına paralel olarak, büyük akarsuların da varlığı, batıdan doğuya doğru Aksu, Serik, Manavgat, Alara ve Alanya gibi büyük ve birbirini tamamlayan bir ovalar zinciri ortaya çıkmıştır Antalya ovalarını kıyı ve dağlık kesimde olmak üzere iki bölümde incelemek yerinde olur.

KIYI OVALARI

Antalya İli'nin batıda Eşen Çayı'ndan başlayarak, doğuda Kaledıran Çayı'na kadar yaklaşık 500 Km uzunluğunda bir kıyısı bulunur. Bölgenin her tarafına egemen Toroslar'dan akan akarsular yoluyla inen topraklar, bazı sahilleri doldurarak birçok ovalar meydana getirmişlerdir. Bu ovalar, bazen Toroslar'ın denizle kucaklaştığı küçük ve dar parçalardan, bazen'de Antalya'dan Alanya'ya kadar uzanan, uzun fakat genişliği hiç bir yerde 30 km'yi geçmeyen düzlüklerden ibarettir. Toprakları alüvyonlu, iklimi sıcak ve her parçası yerine göre bir veya birkaç kücücük "Nil" ile sulandığı için son derece verimlidir. Burada Akdeniz İklimi'ne özgü bütün meyveler ve tahıldan başka sıcak iklim ürünleri olan muz, hurma, zeytin, pamuk, susam'da yetişir. Yetiştirme için geçerli koşullar o kadar uygundur ki, bir fidanı rüzgarın sallantısından korumak için "kurudur" diye diktiğimiz bir dayığın, hatta bazen toprağa gömülen bir kısmı yakılmış olan odundan yapılma bir elektrik direğinin bile filizlenip yeşerdiği görülür. Antalya toprakları turfandacılığa çok uygundur. Ekilmeye uygun olmayan taşlık ve kayalık yerleri ise çeşitli orman ağaçları ile süslüdür. Dağlarında yaban gülleri açar ve her türlü av hayvanları bulunur

KUMLU OVA (GELEMİŞ)

Antalya İli'nin batı sınırını oluşturan Eşen Çayı'nın Antalya tarafındaki kıyısında, ilk bakışta jeolojik bir değişim göze çarpar. Burada derin bir çöküntü meydana gelmiştir. Bu çöküntünün ortasında akan Eşen Çayı'nın batısında Batı Anadolu'ya ait olan bölüme Kumlu Ova denir.

DEMRE OVASI

Kekova Adası ile sahil arasındaki güzel manzaralı bir boğazdan geçtikten sonra, Demre Ovası'na gelinir. Demre (bugünkü adıyla Kale İlçe merkez, sahilden 2 km içeridedir. Aynı adı taşıyan ve çok kez yazın kuruyan bir ırmağın doldurduğu bu delta ovası, çevrenin en verimli ve güzel yerlerinden birisidir. Burada iklim o kadar ılımandır ki, kış aylarında sera kurmadan turfanda sebze bile üretmek olasıdır

FİNİKE OVASI

Demre Çayının doğusunda birden bire dikleşen kıyı, finike ilçesine kadar sürer ve bir burnu döndükten sonra Finike ilçe merkezi ile birlikte Finike Ovası başlar. Finike Körfezi kıyılarında yaklaşık 80 km²'lik bir alanı kaplayan ve ilçenin başlıca bitkisel üretim alanı olan Finike Ovası küçük akarsuların yığıldığı alüvyonların Finike Körfezini doldurmasıyla oluşmuştur. Başgöz Çayı ve Beydağları'ndan çıkan Alakır Çayı ile sulanır. Burası Antalya İli'nin verimli ve güzel ovalarından biridir. Gelidonya Burnu'nun yakınlarına kadar uzunluğu yaklaşık olarak 20, genişliği 10 km kadardır

ANTALYA OVASI

Batıda Beydağları, Kuzeyde Toroslar ve doğuda yine Toros Dağları ile Antalya Körfezi arasında kalan ovalara Antalya Ovası denir. Bunlar üzerinde bulunan ilçelerin adlarına göre; Serik, Manavgat, Alanya Ovaları isimlerini alırlar. Antalya Ovaları'nın en belli başlı özellikleri ise, Toros Dağları'ndan gelen Aksu, Köprü Çayı, Manavgat Irmağı, Alara Çayı, Karpuz Çayı ve Dim Çayı gibi çayların sulamaları ile bol ürün almalarıdır. Bu ovalarda elde edilen başlıca ürünler ise yurdumuza milyonlarca dolar döviz sağlayan pamuk, pirinç, susam, buğday, arpa, zeytin, narenciye ürünlerinden muz, portakal, limon gibi ürünlerdir. Antalya Ovaları'nın bu verimliliği yanında son yıllarda Bu ovaların sahillerinde yapılan turistik tesislerle, bu ova bölgeleri turizm yönünden de ayrı bir değer kazanmışlardır.

DAĞLIK OVALAR

Antalya kentinin kuzeyinde Çubuk Boğazı'nın doğusunda bulunan ve Toros Dağları'nın arasında kalan vadiler arasındaki ovalar, o kadar büyük olmamakla beraber verimlidirler. Bunlar ovadan çok, eşik alanları olarak tanımlanabilir. bunlar ilin yaklaşık %12'sini oluşturmaktadır. Genellikle kıyıdaki ovalar sınırından yaklaşık 100 m'den 250-500 m yükseltilere kadar hafif bir eğimle çıkan bu alan, dağlar ile ovalar arasında bir basamak durumundadır

DAĞLIK BÖLGELER

İlin %77.8'ini kaplayan dağlık alanları genellikle kalkerden oluşmuş. Alp doluşumu sırasında kıvrılarak yükselen Güney Anadolu Dağları, oluşma hatları yönünden doğuda Toroslar, batıda Beydağları olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Beydağları, etrafındaki diğer dağlarla birlikte çeşitli kuvvetlerin etkisi altında kalmış ve kıvrımlar yüksek bir yükseliş göstererek aralarında küçük ovaların bulunduğu bir çevre meydana getirmişlerdir. Yüksekliği 3.000 m'yi geçen bu dağlar genellikle güneybatı-kuzeydoğu yönlerinde uzanmakta; denize dik indikleri ve aşırı yaklaştıkları için de dik yamaçlı, girintili, çıkıntılı ufak koylardan meydana gelir

BELLİ BAŞLI DAĞLAR

Eşen Çayı'nın doğusundaki çöküntüden başlayarak kuzeye doğru uzanan dağ sıraları birdenbire dikleşir ve Tekeli Yaylası'ndaki dağlar yükseltilerinin en yüksekine ulaşır **Akdağ** (3.024) adını alır

Elmalı İlçesinin 40 km güneybatısında bulunan bu dağlık alan kuzeydoğuya gittikçe alçalmaya başlar ve oldukça derin bir vadi oluşturdudan sonra kuzeydoğuda adı gibi yuvarlak bir tepe olan Yumru Dağı (2.741) belirir

Elmalı Ovası'nı Fethiye yönüne bağlayan Göğü Beli'ne doğru alçalan dağlar Elma Dağı (2.600)'na doğru tekrar yükselmeye başlar ve sonra Kızılcadağ (2.598) ile birleşir Güneye doğru uzanan Kohu Dağı (2540)'nın doruğu çıplak olmakla birlikte güney ve kuzey yamaçları katran çamı ormanları ile kaplı olduğu gibi, kuzeybatı yamaçları üzerinde irili ufaklı çeşitli gölcükler bulunmaktadır. Kohu dağı ile Beydağları'nın etekleri arasında büyük, sulak ve verimli Elmalı Ovası ile Kragöl (Antalya'daki Göller) ve Kohu Dağı'nın hemen kuzeyinde bu gün tamamen kurutulmuş olan Avlan Gölü vardır. Beydağları ise yukarıda sözü edildiği gibi çok yüksek olmalarına rağmen pek engebeli değildirler, aralarında büküle büküle, dalgalana dalgalana güneyden doğu kuzeye uzanıp giderler

TEKTONİK DURUM

İl civarında tektonik engebeler bulunmasına rağmen deprem katalogu, aktif bir hattın bulunmadığını göstermektedir. Bölgede nadiren hissedilen sarsıntılar, Göksu Bölgesi'ndeki yerel depremlerle ilgilidir

MADEN KAYNAKLARI

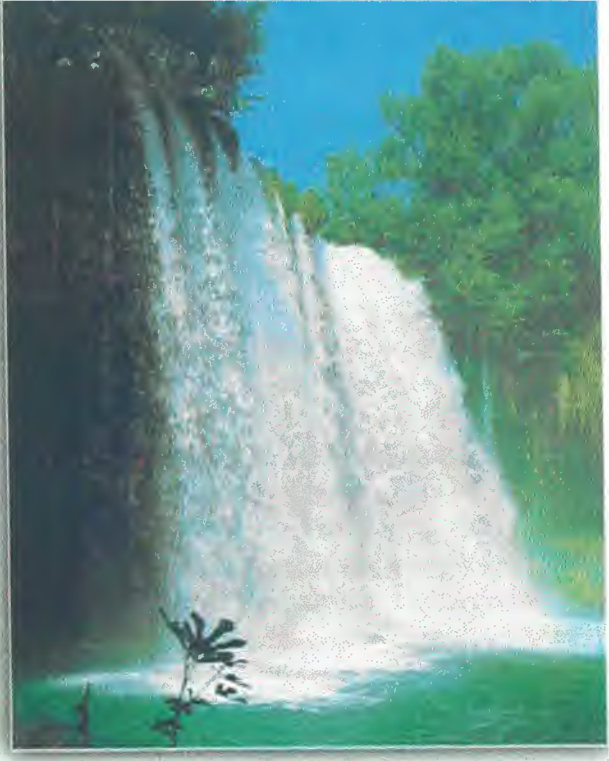
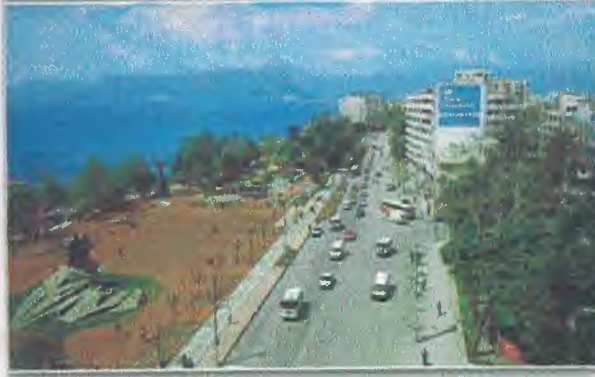
Antalya ili içinde detaylı bir maden araştırması yapılmamıştır. Maden Tetkik Arama Enstitüsü ve Etibank tarafından yapılan ön araştırmalarla bulunan maden parçaları, bölgenin maden kaynakları yönünden de zengin olduğunu göstermektedir. Bunlar arasında önemli madenler krom, ve boksittir. Birinci derecede önemli krom yatakları Serik'tedir. Boksit ise Akseki Alanya ilçelerinde saptanmıştır. Bölgenin öbür önemli madenleri arasında, kurşun, manganez, barit kuvars, dolomit, fosfat, asfalt, bitümlü şist, mermer, traverten, linyit kömürü ve taş kömürü sayılabilir.

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün (MTA) Antalyada saptadığı maden yataklarının dağılımı şöyledir:

Gazipaşa : Kurşun, manganez, barit, kuvars, mermer.

Antalya : Alüminyum (boksit), barit, fosfat, kuvarsit, zımpara taşı.

Akseki : Alüminyum (boksit), dolomit, bitümlü şist, linyit kömürü.

ANTALYA

Serik : Krom, manganer, fosfat.

Gündoğmuş : Alüminyum_ (boksit), barit, zımpara taşı.

Kumluca : Alüminyum_ (boksit), manganer.

Manavgat : Krom, fosfat.

Kemer : Taş kömürü, krom.

Finike : Asfalt.

Kaş : Asfalt.

AKARSULAR

Antalya İlin' de sayıları 29' u bulan akarsu vardır. Bunlardan 25' i deniz, dördü içerdeki göllere dökülür veya göllerden çıkıp ovalarda kaybolurlar. Hatta bunların bazıları yazın kuruyan küçük dereciklerdir.

Antalya Bölgesinin bu akarsuları, diğer Akdeniz illerinde olduğu gibi rejimleri düzensiz dere ve çaylardır. Debileri mevsimlere göre büyük değişiklikler gösterirler.

Yazları sıcak ve kurak geçmesi yüzünden akarsuların yaz sonlarına doğru suları çok azalır, hatta bir çoğu tümden kurur. Sonbahar sonlarında yağmurların başlamasıyla su düzeyi gittikçe yükselir ve ilk baharda Toros Dağları' ndaki karların erimesiyle son aşamasına ulaşır. Genellikle boyları kısa ve debileri az olan bu akarsular içinde şelalesi ile ünlü Manavgat Irmağı' nın derinliği ilçe merkezi içinde ve yakınlarında 2-7 metreyi bulmakta; bu nedenle içinde ulaşım yapılabilen tek akarsuyu oluşturmaktadır. Ortalama akım toplamı 338.4 m³/sn. Olan il akarsularının en önemlileri şunlardır.

Eşen Çayı : Antalya İli' nin batı sınırını çizen ve Kocaçay adıyla da bilinen bu çay ayrıca Batı Anadolu ile Güney Anadolu' yu ve Akdeniz ile Ege Denizi' ni de birbirinden ayırır. Boğaz girişinde 1.300 m olan akarsu tabanının denizden yüksekliği çıkışta 200 m' ye kadar iner. Bu eğimden dolayı boğazda hızla akan Eşen Çayı, daha sonra güneye doğru genişleyen, dik kenarlı ve düz bir vadide akmaya başlayarak Kemer, Çaykenarı ve Kınık' tan geçerek denize dökülür

Demre Çayı : Boğazcık adası'nın karşısındaki Sidrek Dağı'ndan çıkıp.Kumburnu doğusunda denize dökülen Demre Çayı'nın ilk çıktığı noktadaki ismi Felendere ve Antik Devirde ise Myros'tur.Denize dökülünceye kadar yolu üzerindeki Kırış,Karapınar,Sığı,Katran ve Karadağ Derelerinden birer kol aldıktan sonra.Demre Çayı adını alır.İlerdeki Somaklı ve Dikmen Derelerini de aldıktan sonraAkdeniz'e dökülür Demre Çayının Uzunluğu 45 km'dir.

Acısu : Uzunluğu 37 km olan Acısu,2.336 m yükseklikteki Alacadağ'dan çıkar ve Finike yakınında denize dökülür.

Akçay : Uzunluğu 33 km olan ve Finike'nin Baş Göz Köyü'nden çıkan bu çay.Yazır Köyünden bir ayakla beslendikten sonra Gökçe ve Tocak Dağları'ndan gelen çayı alarak denize dökülür.

Alakır Çayı : Debisi 4.5 m³/sn. Olan bu çay. Beydağları'nda Susuz Imecik'in güneyindeki Erentepe ve Umurtepe'den çıkar.Soldan Gönen; sağdan Akpınar ve Karaağaç suyunu alarak, Beydağları'nı oluşturan birbirine karşılıklı dağların arasından bir bir kanyondan akarak gelir ve ovaya indikten sonra Torunlar Köyü yakınında bir yay çizer.Uzunluğu 62 km olan bu çayın üzerinde Romalılar Devrinden kalma büyük bir köprü vardır

Barsak Çayı : Tahtalı Dağ'ın güneyinden çıkan ve uzunluğu 62 km olan bu su Tekirova'dan geçerek denize dökülür

Ağva Deresi : 16 km uzunluğundaki bu su,ağva Ovası'ndan geçerek aynı isimdeki körfeze dökülür.

Göynük Deresi : Uzunluğu 14 km olan ve Beydağları'ndaki 1.814 m yükseklikteki Armutçuk Tepesi'nden çıkan bu su,hızla ovaya inip,buradaki dar ovayı suladıktan sonra denize dökülür.

Beldibi Deresi : 4 km uzunluğunda olup sahildeki ovayı suladıktan sonra denize dökülür

Boğa Çayı : Bu çay, Beydağları'nın eteklerinde ve Antalya Ovası'nın başladığı yerdedir.Kayran ve Imecik Köyü'nün doğusundaki tepelerden çıkar.Turgut ve Cumalı Derelerini aldıktan sonra Karaman Köyü dolayında Karaman Çayı'nı alır.Tepedağı ve Bakırlı Dağları'ndan gelen ve Doyran Köyünden geçen Doyran Suyunu ve çakırlar Deresi'ni de aldıktan sonra Boğa Çayı adını alarak denize dökülür.

Büyük Arapsuyu : Boğa Çayı'nın birkaç kilometre kadar doğusundaki düzlükten çıkar,iki kilometre kadar gitikten sonra denize dökülür.

Küçük Arapsuyu : Büyük Arapsuyunun hemen 2 km doğusundaki bir gözden çıkar.Bir kilometre aktıktan sonra denize dökülür.Bu iki suya Arapsuyu denilmesi,bu iki Arapsuyu'nun arasında bir çiftlikte bir zamanlar Arap köleler çalıştırılmasından kaynaklanmaktadır.

Düden Çayı : Antik Devirde adı Kataraktes olan bu suyun debisi 23.8 m³/sn.dir.Bu suyun Acıbadem Yaylasından çıktıktan sonra bir düdende kaybolarak.Kırkgöz denilen yerde yeniden meydana çıktığı söylenmektedir.Kıyıda 40 metre yükseklikteki görkemli bir şelale halinde denize dökülür.

Aksu Çayı : Antik Devirde adı Kestros olan ve o zamanlar gemilerin gidiş-gelişlerine uygun olan Aksu Çayı'nın debisi 140 m³/sn.dir.Uzunluğu 163 km'dir.

Köprüçay : İlkçağda Eurymedon adıyla anılan bu Çay'ın debisi 85.4 m³/sn.olup,uzunluğu 184 km'dir Bu çay Eğridir Gölü yakınlarındaki Sarı İdris Dağı'ndan çıkar; Ayvalı, Karaca Hisar, Kuzu Kulağı, Sarıca çayı, boyalı, Gerizle, Etler Çaylarını aldıktan sonra kanyon biçimli, çok dik kenarlı ve derin bir vadiden büyük bir hızla güneye doğru akar bazı yerlerde birkaç yüz metreye ulaşır.Akarsuyun geçtiği kanyon ile çevresinde doğal ve tarihsel değerleri koruma amacıyla 1973'te Köprülü Kanyon Milli Parkı kurulmuştur. Bu ırmak, ovaya gelince ünlü Aspendos antik kentin önünden geçerek denize dökülür. Aspendos antik kentinin beş kilometre kadar güneyinde, bu suyun üzerinde Romalılar Devrinde büyük ve yüksek bir köprü kurulmuştur. Gemiler bu köprüünün altından geçerek Aspendos antik kentinin önüne kadar gelirlermiş. Bu köprü yıkılınca, bunun yerine 13.yy.da Selçuklular suyun basınca karşı daha güçlü "S" şeklinde bir köprü kurmuşlardır. Bugün dahi bu köprüünün üzerinden ağır araçlar geçebilmektedir.

KURŞUNLU ŞELELESİ

Kurşunlu Şelalesi, Antalya Bölgesi'nin sahip olduğu irili-ufaklı birçok birbirinden güzel piknik alanları ve şelaleleri arasında,bitki zenginliği yönünden en dikkati çeken doğal güzelliklerinden birisidir.

Bu şelale belki size Antalya Bölgesi içindeki,diğer şelalelerkadar büyük ve şaşırtıcı gelmeyebilir.Ancak bu küçük şelale etrafındaki Orman Bakanlığı'nca düzenlenen piknik alanı,şelaleden inen suyun akıp gittiği küçük bir derenin kenarında yer alan yaya gezinti yolu,bitki zenginliği yönünden Antalya'nın en ilginç yerlerinden birisidir.Özellikle bu gezinti yolu üzerinde ve "Bitki Tüneli" olarak adlandırılan bu bölümde,kış hariç diğer mevsimlerde bin bir çeşit bitki türü dikatleri üzerine çeker.Kurşunlu şelalesi'nin Piknik Alanı ise;gürül gürül akan çeşmeleri,piknik bankları,düzenli çöp bidonları,ızgaralı ocakları,oyun alanları ile size tam bir piknik konforu sağlar.

KURŞUNLU

TARİH ÖNCESİ YERLEŞİM MERKEZLERİ

KARAIN MAĞARASI

Antalya 'nın 27 km kuzey batısında Döşemealtı Bölgesinin Yağca Köyü içinde 1946 yılında profesör dr Kılıç Gökten Tarafından bulunmuş ve kazılar 1973 yılına kadar sürmüştür derinliği 50 m aşar.En üsteki birinci boşluk beş gözlüdür.Kademeli olarak derinleşerek bir birini izleyen daha küçük ikinci ve üçüncü boşluklarda sarkıt ve dikitler görülür. 1985 yılında kazılar tekrar başlatılan kazılarda ele geçen hayvan kalıntılarında aralarında fil,suaygırı,aslan,zürefa gibi bugün Anadolu'da soyu tükenmiş olanlarında bulunduğ u sırtlan,ayı,öküz,at,geyik,yaban koyunu,Dağ keçisi gibi memeliler çeşitli kemiriciler ve yumuşakçaların varlığı saptanmıştır.Ayrıca yabani incir,buğday,zeytin gibi bitki kalıntıları da ele geçmiştir her katta ele geçen yanmış kemik ve odun kömürü parçaları,Karain inasalarının başlangıçtan beri ateşi kullandıklarını gösterir.

Mağranın dolguları içinde Orta Paleolitik dolgularda çıkarılan bir çok çocuk azı dişi ve kafa taşı parçasından Neanderthal insanının Anadolu'da yaşamış olduğu kanıtlanmıştır

BELDİBİ MAĞARASI

Antalya-Kemer yolu üzerinde,Antalya İl merkezinin 24 km güney batısında,ikinci tünelin hemen yanında,yer alan bu mağara Bu mağara Antalya bölgesini ikinci önemli Prehistorik merkezidir.çakmaktaşı gereçlerin yanı sıra, çanak-çömlek parçaları ve özellikle aşı boyası ve kayalaran üzerine yapılmış yaban keçisi ve benzeri hayvan figürleri ilgi çekicidir 1956n yılında E.Y.Bostancı tarafından bulunan mağaradaki bilimsel kazılar ancak 1959 yılında başlamıştır 1960,1966 ve 1967 yıllarında kazıya devam edilerek doğuda 6 metre derinliğ e inilmiştir.Çevresi

Çam Ormanı ile kaplı bu yerleşme yeri üst Paleolitik, epipaleolitik ve neolitik avcılar tarafından gerektiğinde zaman zaman bir sığınma ve yurt yeri olarak kullanılmıştır.

ÖKÜZİNİ MAĞARASI

Yine İ.K.Köken tarafından 1957 yılında keşfedilen karain mağarasının kuzey doğusundaki bu mağara denizden 502 m yükseklikte 23.30 m derinliktedir. Mağarada Bakır çağı, Kalkolitik ve Neolitik katmanlarda seramikten başka çakmaktaşı ve obsidiyenden yapılmış ince uzun çakıllarda ele geçirilmiştir.

KARATAŞ-SEMAHÖYÜK

M.J.Melling tarafından kazılan bu önemli ve bölgenin tarihine büyük katkılarda bulunan bu yöre, Elmalı ilçe merkezinin 31 km Güneyinde yer almaktadır. Kalkolitik Çağlardan Eski Tunç çağına sonuna kadar kesintisiz bir yerleşme gösteren Semahöyük eserlerinde Karataş'ın Güneyinde bulunan mezarlıkta çıkarılan ve eski Anadolu ölü gömme şekillerini en ilginç örneklerinden biri olan küp mezar ile eski Türk çağına pişmiş toprak kaplar, Mühürler ve ağırşaklar, ölü hediyeleri Antalya Müzesinin ilgi ile izlenen eserleri arasındadır.

BADEMAĞACI HÖYÜĞÜ

Antalya'nın 40 km kadar kuzeyinde Bademağacı beldesi yakınında bulunan bir höyüde 1993 yılından beri Refik Duru tarafından kazılar yapılmaktadır. Şimdilik İ.K.7500'lere (Neolitik) kadar inen yapı kalıntıları ve buluntular bu yeri Karaini kuzeye geçen bir topluluğa ait olduğu sanılmaktadır.

PERGE

Antalya'nın 17 km doğusunda Aksu kasabasından 2 km'lik asfalt bir yol (yaya 15 dakika) Perge harabelerine götürür sizi,Aksu'ya dolmuş ve otobüsle Antalya Kemer,Side ve Alanya'dan gelmeniz kolaydır.

Perge,Aspendos ve Sillyon antik kentleri, Antalya-Side arasında yer alan düzlükten 30-40 m yükseklikteki küçük platolar üzerine kurulmuşlardır.

Pergede kazılar 1946 yılında İstanbul Üniversitesi tarafından başlatılmış ve bugün de kazı ve araştırmalar sürmektedir.

A general view, and three detailed views of the theatre of Termessos, one of Turkey's most beautiful.

TERMESOS

TERMESOS

Antalya kentnin 10 km. kuzeyine çıkıp, sonra sola, Korkuteli yoluna saparsanız. Antalya kentinden 34 km. kuzeybatıda, ana yoldan 9 km.'deki Termessos antik kentine ulaşırsınız. Burası, Türkiye'deki antik kentlerin en ilgi çekenlerinden birisidir. Kent surları, kuleleri, kral yolu, Hadrian kapısı, Gymnasium, agora, tiyatro, odeon, zengin süslemeli mezarlar, kentin içme suyunu sağlayan sarnıçlar ve drenaj sistemi Termessos kentinin en dikkate değer kalıntılarıdır. 1.050-1.400 m. yükseklikteki Güllük Dağı'nın (Solym) yanında korunmaya elverişli bir vadi içinde kurulmuş olan Termessos'un ırk bakımından bir Grek kenti olmadığı kesinlikle bilinmektedir.

YERALTI SULARI

Yeraltı suları yönünden zengin olduğu bilinen Antalya İlin'nde,yeraltı suyundan alınabilecek miktar 218.4x106m3 olarak belirlenmiştir

GÖLLER VE BARAJ GÖLLERİ

Antalya İli sınırları içindeki göller, genellikle ilin batı kesminde Beydağları ve yöresindeki düzlüklerde yer almaktadır. Önemsiz olan bu göllerin bir çoğu yazın kururlar

Oymapınar Barajı : Manavgat Çayı üzerinde kurulmuş ve 1980'de işletmeye açılmıştır. Beton kemer tipindedir. Temelden yüksekliği 185 m'dir Göl alanı ise 460 ha'dır. Depolama oylumu 300 milyon m³'tür. Barajda, yılda 1,2 milyar kw/saat enerji üretilmektedir.

Alakır Barajı : Alakır (Alagır, Alakır) Çayı üzerindedir. 1973'te işletmeye çılmıştır. Toprak dolgu tipindeki barajın temelden yüksekliği 49,3 m göl alanı ise 460 ha'dır. Depolama oylumu 80 milyon m³'tür. 1.940 ha alanı sulamaktadır.

Korkuteli Barajı : Korkueli Suyu Üzerindedir. Toprak-Kaya dolgu tipindedir, Temelden yüksekliği 70-20 m olan barajın göl alanı ha'dır. Depolama oylumu. 4,5 milyon m³'tür. 1976' İşletmeye açılan baraj 5.986. ha alanı sulamaktadır

İKLİM

Antalyanın kıyı bölgesindeki yazlar hem uzun hemde sıcaktır. Kışlar bile ılığa yakın serinlikte geçer. Kış aylarında dahi Antalya kentine 41 km uzaklıkta ve 2.000 m kadar yükseklikteki Saklıkent'te kayak yapıp aynı gün kıyıya inerek denize girmek mümkündür. Antalya bölgesi akdeniz iklimi'nin etkisi altındadır bu nedenle yazlar sıcak ve kurak kışlar ılık ve yağışlı geçer Yazın ortalama sıcaklık 28-36 C arasındadır. Öğle saatlerinde termometrenin 40 C'ın üzerine kadar çıktığı görülür. Ocak ayında ise sıcaklık ortalama 10-20 C arasında değişir. Kıyılarına ve kıyı ovalarına kar düşmez. Doon hemen hemen hiç olmaz. Ancak kış ayları boyunca bol ve sürekli yağmur yağar. Yaz ve kış yeşil hiç eksik olmaz. Yazları bu kadar sıcak olmasına karşın, genellikle öğleden sonraları denizden karaya esen Meltem rüzgarlarının kıyılarda olumlu etkisi görülür. Eğer bu meltem rüzgarları olmasa insan antalyada yaşayamaz. Denizden esen meltem rüzgarı, sıcak topraklar üzerinden geçerken serinliğini kısmen kaybetmekte ve bu nedenle iç kısımlarda yer alan Serik, Manavgat gibi ilçeler denizin bu serinletici rüzgarından yoksundur. Geceleri Poyraz denilen ve dağlık alanlardan denize doğru esen rüzgarlar ferahlatıcı bir rol oynar. Ancak bu poyraz gündüzleri olursa, yaz aylarında etrafı kasıp kavurur, kış aylarında da ayaz ile insanı soğuktan bezdirir. Poyraz, sıcakla nem arasında kısmi bir denge kurması sonucu çi y olayı oluşmakta ve bu olay bitkiler ve diğer canlılar üzerinde olumlu etkiler yapmaktadır rüzgarlar genellikle kuzeybatı ve kuzey doğu yönlerinden eserler yaz aylarında ise güneyden esen rüzgarlar yer yer yoğun duruma geçerler. Ortalama rüzgar hızı 3.7 m/sn. olan olan İlde şiddetli rüzgar kuzeydoğudan 30.6m/sn. hızla esmektedir. Şiddetli rüzgarlar genellikle Aralık, Ocak, Şubat ve Mart aylarında görülmektedir Ancak yüksekliğe bağlı olarak iklim özellikleri oldukça önemli farklılaşmalar gösterir. Dağların arkasında karasal iklim egemendir.

BİTKİ ÖRTÜSÜ

Kıyından 500-600 m yüksekliğe kadar olan yerlerde aşırı yaz kuraklığına uyan, kışında yeşil kalan makiler egemendir. Boyları 3-5 m'yi geçmeyen bu bitkiler arasında

delice,kocayemiş,sandal,yabani çilek ve zakkum en yaygın olanlardır.600-1.200 m arasında kızılçam ve meşelerin egemen olduğu,karışık ormanlarya da yamaç ormanları ortaya çıkar.Kızılçamların aralarında yer yer meşelikler,daha yüksekere doğru Halep çamı ile kara çamlar görülür.1.200-2.100 m arasında ise yüksek yüksek ormanlar diye adlandırılan ve sedir,kökknar,sarıçam,kayın ve çeşitli ardıç türlerinden oluşan orman kuşağı yer alır.Özellikle BatıTorslar'da saf sedir ormanları vardır.2.000 m'nin üstünde iğne yapraklı ağaçlar seyrekleşir ve bodurlaşır.Bu alan 2.100-2.300 m'de sona erer ve Alp çayırları denen,renkli çiçeklere bezenmiş,yazları kurumayan yüksek otluklara geçilir.Teke Yaylasındakiyüksek ovalarda meşe ormanlarının tahribi sonucu oluşmuş step bitkileri yetişir.Genişlik 946.466 hektarı bulan antalya ormanlarında köknar,meşe,dişbudak,karaağaç,kocayemiş,çınar,ahlat,ıhlamur,yabani ve aşılı zeytin,kermes meşesi,mazı meşesi,sandal,sakız ağacı,mersin,tespih ağacı,defne,akça

kesme,hayıt,zakkum,harnup,kayacık,funda,ladin,çilbırdı,cehri,katırtırnağı,kekik,patlangaç,sütle ğen,dikenli mersin,deve dikenı,ballı baba,alev doda,adaçayı,safran,kanada şifa otu,tokuz otu,çakır dikenı,çiriş otu,kuşkonmaz,krizantem gibi ağaç ve ot cinsleri bulunur.

ANTALYADA TARIM

Antalya İli,Akdeniz İklimi ile Yayla İklimini birkaç kilometre ara ile birleştirmektedir.Bu olanakla,bir yandan Akdeniz İklimi'nin,öte yandan Yayla İklimi'nin bütün bitkileri yetişir.Orman ağaçlarından başka 250 çeşit çiçek,41 çeşit sebze,36 çeşit meyve bulunur.Meyvelerden başta portakal olmak üzere limon,mandalina,turunc,muz,greylfurt,hurma,elma,armut,şeftali,muşmula,yenidünya,kızılcık,am me,çilek.Antalya'nın meyve zenginliğinin ancak bir bölümüdür.Türkiye portakal ve turunc

üretiminin neredeyse yarısına yakın bölümünü ve muz üretiminin de tamamını Antalya karşılar. Antalya bölgesinde yetişen diğer bir meyve de keçiboynuzu (harnup) dur. Antalyanın diğer bir zenginliğide çiçeklerdir. Başat gül, yasemin, ve zakkum olmak üzere, nergis, karanfil, menekşe, lale, zambak, sümbül, manolya, fulya gibi birçok çiçek evleri süsler. Bu gün bir sanayi haline gelen çiçekçilik Avrupa ülkelerine de ihracat yapar. Kıyı kesimi sebzeçiliği seralarda yoğunlaşmıştır. Yılda birkaç kez ürün alındığı için gelir yüksektir. Pamuk, Antalya Ovası'nın yetiştirdiği başında gelir. Ayrıca bolca arpa, buğday, susam, nohut, pirinç; turfanda sebzelerden domates, patlıcan, biber, bakla, kabak yetişir. Kıyı ovalarında tahılın yanında narenciye, incir, şeftali, muz, zeytin, yer fıstığı ekimi yoğundur. Dağlık yörelerde ise tahıl türleri ile elma, armut, şeker pancarı, baklagiller ve üzüm yetiştirilir.

EKONOMİ

İl'in ana ekonomik etkinliği tarımdır. Antalya özellikle bitkisel üretim açısından en gelişmiş iller arasında yer alır. Türkiyede tarımdan elde edilen gelirin en yüksek olduğu bölge burasıdır. Özellikle turfanda sebzeçilik ve çiçek seracılığı Antalya tarımında önemli yer tutar. Uygun kış koşulları, havaların erken ısınması, don don olaylarının seyrekliği gibi etkenlerin seracılığın gelişmesinde rolü büyüktür. Bölge üretimi büyük kentlerin sebze ve meyve gereksinimini karşıladığı gibi, önemli ölçüde ihracatta yapılmaktadır. Sanayi ise fazla gelişmemiştir bir krom işleyen fabrika ile bir dokuma ve bir iplik fabrikası ilin en önemli sanayi kuruluşlarıdır. Kıyı kesiminde, özellikle Kaş, Kemer, Antalya, Side ve Alanya çevresinde önemli gelir kaynağı turizmdir.

ULAŞIM

Antalya Limanı: Küçük ve deniz motoru ve yatların barınabileceği 1980 yılı başında içindeki binaları ve rıhtımları tamamen restore edilen Antalya Yat Lima'nından başka, kentin 12 km batısındaki Büyük Liman, 175 metrelik yolcu rıhtımı, 180 metrelik şilep rıhtımını ve 335 küçük balıkçı rıhtımını kapsamaktadır. Bu liman çevresinde ayrıca bir (gümrüksüzalan) Serbest Bölgesi oluşturulmuştur.

Hava Ulaşımı : Yabancı Charter seferlerinin yoğunlukla inip kalktığı ve Antalya kentinden 10 km doğuda yer alan Antalya Hava Limanı, Ankara, İstanbul üzerinden. Türkiye'nin diğer hava limanları ile ve Avrupa'nın birçok büyük merkezlerine günlük bağlantısı vardır. Antalya Hava Limanı uluslar arası en büyük tipteki uçakların dahi iniş kalkışına uygun uzun bir piste ve konfora sahiptir.

ANTALYA FOLKLORU

Antalya Bölgesi Folkloru içinde Zeybek Oyunları en ilginçlerinden biridir. Bölgenin çeşitli yerlerinde çeşitli adlar ve figürler içinde oynanır. Ayrıca Alanya ve Gazipaşa dolaylarında oynanan Sema ve Bengi Oyunları, dinsel özelliği yönünden ilgi çekicidir. Bu oyun oyuncularını bir daire biçiminde dönerlerken el ve kol hareketleriyle Tanrıya dua ederler. Genellikle oyunları kadınlar ve erkekler ayrı ayrı oynarlar. Kapalı yerlerde oynanan kadınların oyunlarında daha çok

türküler söylenir, def ve ülkeye özgü çalgı aletlerinden darbuka gibi çalgılar eşliğinde oynanmaktadır. Ayrıca dağ köylerinde Sema ve Kırklar denilen halk oyunları yörükler tarafından dinsel törenler içinde oynanır. Bölgeye özgü gelenekler içinde en ilginç, 1970'li yıllara kadar sürdürülen, özellikle Serik, Manavgat, Alanya ilçelerinde ve köylerinde, evlerinin bacalarına evlenme çağında bulunan kızların sayıları kadar boş şişe koyma geleneğidir. Şişeler yatık ise evlenmek isteyen dul, şişeler kırık ise evlenmiş olduğu anlaşılır. Bölgede zaman zaman yağlı pehlivan güreşleri deve güreşleri yapılmaktadır. Diğer yaygın bir gelenek de halkın Haziran ayında Eylül ayı sonuna kadar sahilin sıcağından kurtulmak için yaylalara göç etmesi veya kıyılara obaya benzer çardak kurarak denizden yararlanmasıdır.

YÖRÜKLER

Orta Asya Anadolu'ya göç ederek bir kısmı Toros Dağları'nyerleşen bu Türk Aşiretleri yakın bir zamana kadar konar göçerliklerini korumuşlardı. Bugün çok az sayıda çadır yaşamı sürdüren bu yörüklerin sayıları, 1950'li yıllara kadar yüz binleri buluyordu. Yörüklerin yaşam tarzında hayvanları, her şeyin üstünde bir değer taşıdığından onların uğruna yazın serin, otları ve suları bol yaylalara, kışın ise yine otça zengin, ılıman iklimli sahildeki kışlaklara gidip gelirlerdi.

Geçimlerinin ana kaynağı hayvancılık olan bu yörükler, gelenek ve göreneklerini yüzyıllar boyu değişikliğe uğratmadan günümüze kadar taşımışlardı. Ekim sonlarında ovaya inerler, Mayıs ayı sonlarında ise Toroslar'daki yaylalara göç ederler. Ovaya göçüş ile ilkbaharda yaylaya çıkışta ve evlenme sırasında hazırladıkları şenlikler çok ilgi çekicidir.

Bu yüzyılın ortalarına kadar yörüklerin sayıları yüzbinlerle ifade ediliyordu. Son yüzyıl yarısında çoğunluğu yerleşik hayata geçtiklerinden sayıları oldukça azalmıştır. Halen en çok yayladaki yerler Seydişehir, Beyşehir, Eğridir, Korkuteli, Elmalı ve Beydağları'ndaki yüksek yaylalardır. Bunlar ancak Ekim ayı geldiğinde, kışlaklarına Antalya'nın ılık ovalarındaki yerleşik evlerinde geçirmektedirler. Bu kışlaklarında olduğu kadar yazın çıktıkları yaylalarda besledikleri hayvanları özellikle kurban bayramlarında satarak geçimlerini sürdürmektedirler.

DÖŞEMEALTI VE EL SANATLARI

Karain Mağrası'nın da bulunduğu geniş bir bölgeye Döşemealtı denir ve burası Antalya Bölgesinin en eski el sanatları merkezidir. Özellikle Yeniköy, Kovanlık, Camii gibi yerleşim birimlerinde bugün dahil her evde bir halı tezgahı görmek mümkündür. Bunun nedeni eski tarihlere dayanmaktadır. 12 yüzyıldan sonra Anadolu'ya gelip Antalya ve çevresine yerleşen Teke Yörükleri, yöreye adını verdikleri gibi kültürlerini de yaymışlardır. Günümüzde Antalya'nın en önemli el sanatlarından olan dokumacılık da yörüklerin göçebe yaşayışının bir parçasıdır. Bunlardan göçebe yaşayışını bu günde sürdürenler yılın 2-3 ayını göçte geçirirler. Göçebelik, konutun ve diğer eşyaların hafif, kolayca taşınabilir olmasını gerektirir, bu gereksinimi karşılayan dokumalar büyük bir önem kazanmıştır.

DÖŞEMEALTI HALILARI

Antalya'da yalnız göçebeler değil, köylüler de dokumacılıkla uğraşırlar. Döşemealtı halıları, Türkiye'nin en çok tanınmış ve yüzyıllar boyu motiflerinin en az değişime uğrayanıdır. 1,5-2 metre boylarında yapılan bu halıların ana renkleri lacivert, bordo, yeşil, kırmızı

ve beyazdır. Renklendirmede kullanılan kök boyaların elde edilişi nesilden nesile geçmiş, ancak son yıllarda unutilan bazı bitki boyalarının yerini sentetik boyalar almıştır. Döşemealtı halıların haleli, Toplu, Kocasulu, Dallı, Mihraplı, Akrepli, ve Terazili Toplu olmak üzere yedi değişik zemin kompozisyonu vardır.

ANTALYANIN ÖZEL YEMEKLERİ

Antalya yöresel yemekleri ile de ünlüdür. Değişik malzemelerle yapılan birçok özel yemeği vardır. Bu arada reçelleri de unutmamak gerekir. Greyfurt, Limon, Portakal, Bergamot, Turunç, ve benzeri narenciye ürünlerinin yanında, Patlıcan, Karpuz ve incirden de yapılan çeşitleri vardır.

Taratorlu Piyaz : Sarımsak dövülerek limon suyu ile sulandırılır. Buna tahin katılıp karıştırılır. Tahin yerine ezilip dövülmüş ceviz de katılmasıyla tarator denilen sos elde edilir. Bu tarator haşlanmış fasulye üzerine dökülerek, sirke ilave edilir. Piyazın üzerine kıyılmış domates, katı kaynatılmış yumurta ve maydanoz konur. Taatorlu piyaz Antalya'nın en ünlü yemeğidir.

Laba : Kaburga kemikleri haşlanır. Suyuna pirinç atılarak pişirilir. Haşlanan et de kızartılarak, tepsi içine serilen pilavın üstüne konur. Hafif ateşte bir süre daha pişirilerek servis yapılır.

Hibeş : Sarımsak dövülüp sulandırılır. İçine, limon suyu, kimyon, tuz eklenir. Ana malzeme olan tahinle bu karışım iyice karıştırılır. Tabaklara servis yapıldıktan sonra, üzerine zeytin yağda hafif kızartılmış acı biber dökülür. Hibeş özellikle içkiyle ikram edilir.

Turunç Reçeli : Kalın kabuklu turunçlar soyulur. İplere dizilir, birkaç gün bekletilir. Bu bekleme soğuk su içinde yapılır. Üç gün sonra turunç kabukları sudan alınarak, bir tencere içinde kaynatılır. Kaynama işlemi tamamlanınca, su iyice süzülür. Kıvamında haşlanmış kabuklar üzerine, 10 turunç yarım bardak su ve bir kilo şeker ilave edilir. Hafif ateşte bir miktar pişirilir, soğuyunca kavanozlara konur.

Patlıcan Reçeli : Patlıcanlar soyulduktan sonra, üç-dört saat kireçli suda bekletilir. Bol suda yıkanır ve bir kaba yerleştirilerek üzerine şeker dökülür. Bir gece suyu alıncaya kadar beklenir. Ertesi gün şeker koyulaşınca kadar kaynatılır. Bu sırada içine karanfil atılır. Şurup kıvamına gelince ateşten indirilir. Afiyetle yenir.

ANTALYA İLİ TARİHİ

Antalya İli, eski Küçük Asya'daki Antik Bölgelerden Pamfilya'nın tamamını. Pisidya, Kilikya ve Likya'nın bir bölümünü kısmen içine almaktadır. Birbirine komşu olan bu Antik Çağdaki Bölgeler, aynı tarihi olaylara sahne olmuşlar ve Küçük Asya Tarihi'nden çok az rol oynamalarına karşılık, geride büyük birer kültür izi bırakmışlardır. Antalya İli tarihini eski coğrafi bölgelere ayırarak incelemek yerinde olur. Pamfilya "İrklarının Ülkesi" anlamına gelmektedir. Böyle Grekçe isimli bölge Küçük Asya'da çok azdır. Belki de bölgeye karışık ırklara ait toplulukların yerleşmelerinden dolayı bu ad verilmiştir.

Yaygın bir inanişaya göre bundan 2.000 yıl kadar önce Bergama Kralı II Attalos, en gözde akıncılarını;

“Gidin, bana bu yeryüzü üzerinde öyle bir yer bulun ki, bütün kralların, bütün hükümdarların gözü kalsın. Gidin bana yeryüzünün cenetini bulun.” diye görevlendirip, göndermişti. Akıncılar, bu emirle işin zorluğunu, bir anlamda olmazlığını bile bile yola koyulmuşlar, diyar diyar dolaşmışlar. Haftalarca, aylarca dolaşmışlar ama, krallarının istediği gibi bir yere bir türlü rastlamamışlar. Ta ki, bir gün Çubuk Beli diye anılan yolu aşır ta, yeryüzü cennetinin kapıları. Torosların eteklerinde, çamların arasından. Akdeniz’in büyüğü bir akşamına açılıncaya dek!

Tepeleri karla kaplı Beydağları, el değmemiş ormanların yeşilliği batan güneşin tutuşturduğu gümüş kıyıları ve denizin o çividi mavisi, soluklarını kesmiş Bergamalı akıncıların. Toroslardan aşağıya indikçe, Dünya Cenneti bir ovanın rengarenk bereketiyle sarmalanmışlar. En sonunda bu günkü Antalya kentinin bulunduğu yere geldiklerinde karşısına çıkan eşsiz doğal güzellik karşısında cenneti nihayet bulduklarını görmüşlerdi. Buradan doğrudan kalkıp. Bergamaya dönen akıncılar kralın huzuruna varıp “emriniz üzere cenneti bulduk!” demişlerdi. Kral Attalos akıncılarının “Cennet” dedikleri yeri birde kendi gözleriyle görmek görmek istemişti. Akıncılar yine öne düşmüşler, Kral Attalos arkalarından ordularıyla onları izlemişti. Bugünkü Antalya’nın bulunduğu yere vardıklarında Kral Attalos da cennete geldiğini o da kabul etmiş ve burada derhal büyük bir kent kurulmasını emretmişti.

Bu doğal güzellikler içinde Bergamalılar kısa zamanda görkemli bir kent kurdular ve bu kente, Kral Attalos’un adına izafeten “Attaleia” ismini verdiler Kent Bergamalılarının elinden çıktıktan sonra “attaleia”nın adını sırası ile “Stelai”, “Satalya”, “Adalya” ve “Antalya” olarak değiştirdiler.

ANTALYA KENTİ VE ÇEVRESİNDE GÖRÜLECEK YERLER

Antalya’nın Simgesi Yivli Minare Camisi ve Külliyesi

1972 yılına kadar Arkeoloji Müzesi olarak kullanılmış olan cami, eski bir Bizans Kilisesi iken Selçuk Sultanı Alaeddin Keykubat tarafından (1219/38) bir minare eklenerek camiye çevrilmiştir. Yivlerinden dolayı “Yivli Minare” adı verilen bu minare, kentin her tarafından görüldüğü içindir ki, Antalya’ya ait hemen hemen bütün fotoğraflarda yer alır. Kare şeklinde taştan bir kaide üzerine inşa edilmiştir. Üst minare bölümü tuğladır ve açık mavi renkte dört köşe taşlarla mozaik tarzında süslenmiştir. Bir zamanlar çinilerle kaplı olan Yivli minare 45 m. kadar bir yükseklikte olup, şerefesine 92 basamakla çıkılır. Minarenin yanındaki cami bilinmeyen bir nedenle harap olmuş, onun yerine bugünkü cami 1373 yılında inşa edilmiştir. Selçuklu camisi ve Yivli Minare 1955’te tekrar restore edilmiştir.

Alaeddin (İmaret, Ulucami) Medresesi : Yivli minare külliyesinin 2. Büyük binasıdır. Atabey Armağan Medresesi’nin karşısında ve 13 yy’da yapılmıştır. Eyvanlı olup, taç kapısı ve eyvanlardan biri bugün hala ayakta.

Atabey Armağan Medresesi : Yivli Minare yapı kompleksinin 3. binası olan ve hemen Yivli Minare’nin doğusunda bulunan bu medresenin kapısı üzerindeki yazıtında 637 H (1239) yılında Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında Atabey Armağan tarafından yaptırıldığı belirtilmektedir. Yivli Minare Camisi avlusunda bugün sadece bir kapısı ile temel izlerinin bir kısmı kalmış olan medrese hakkında yeterli bilgi yoktur. Sadece portalin iki kenarını üçgen ve yarım yıldız motiflerden kabartma bir bordür çevreler Geniş ve basık yaya kemerli kapının üzerinde altı satır halinde bir yazıt vardır.

HADRIANUS KAPISI (ÜÇ KAPILAR)

Kent surları üzerinde en ilginç iki yapıdan biri,surların doğu yönünde bulunan Hadrianus Kapısı'dır.Bu kapı,bir zamanlar orada bulunan bir yazıta göre,İS 130 yılında Roma İmparatoru Hadrianus'un kenti ziyareti onuruna yapılmış ve bu kapıya İmparatorun adı verilmiştir.Üç gözlü kapısından dolayı Antalyanın yerli halkı bu kapıya "Üç Kapılar" Adını vermiştir.Kapının iç ve dış yüzleri birbirinin aynısıdır.zamanla yıkılan kapı 1961-62 yıllarında restore edilerek bugünkü görünümüne kavuşturulmuştur.Bu üç kemerli zafer takının çiçek ve meyve çiçeklerinin kabartmaları ile süslüdür.Kapının iki tarafında biri Roma diğeri Slçuklular devrine ait iki kule yükselmektedir.Kapının üzerine bugün izleri kalmamış olan ikinci bir kat daha vardı ki,bunun üzerinde İmparator hadrian'ın bir heykeli bulunuyordu.Roma İmparatorluk Devrinin en kuvvetli olduğu zamanda,uzun barış devresi (Pax Romana) sayesinde,kent kapılarının bir savunma unsuru olmaktan çıkarak bir abide haline geldiğine bu kapı en iyi örnektir.Benzer durumu Perge ve Side Kent Kapılarında görmek mümkündür.

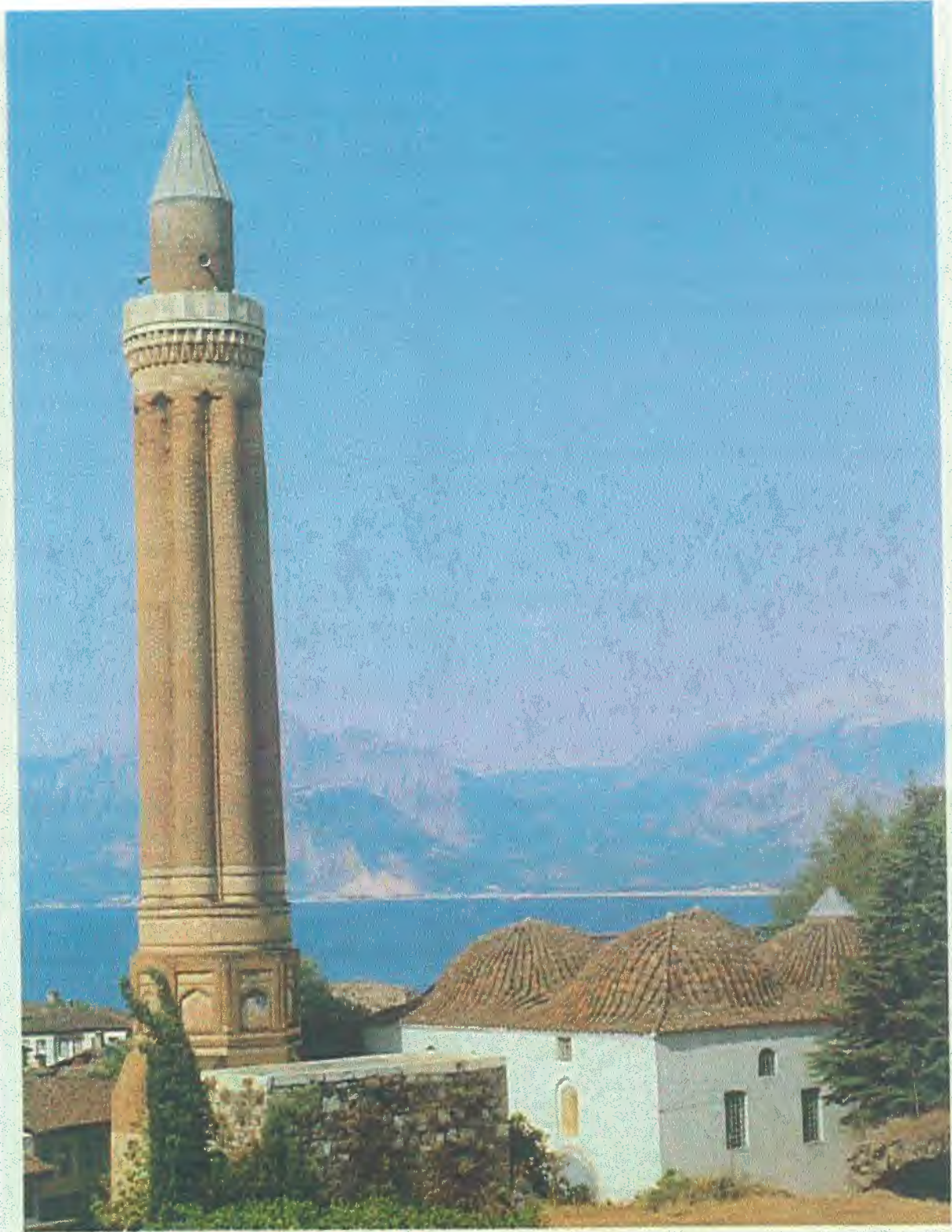
HIDIRLIK KULESİ

Surlar üzerindeki diğer güzel yapı,Antalya surlarının güneybatı köşesinde,14 m yüksekliğinde İS 2 yy'da yaptırılan alt kısmı kare,üstü silindirik biçimindeki Hıdırlık Kulesi'dir Alt katta küçük bir oda bulunmakta Üst katta ise oldukça kalın bir duvar kitlesinin çevresinde bir gezi yer almaktadır.Buradan bir merdivenle,bir deniz içinden üst kata çıkılmaktadır.Kule bir deniz feneri ve körfeze gelen gemileri gözetleme kulesi olarak kullanılmıştır

CAMİLER

KESİK MİNARE

(Kilise Camisi,Korkut Camisi,Cuma Camisi,Cami-I Kebir):Hıdırlık kulesinin hemen arkasından doğu yönünden Kaleiçi'ne girildiğinde 300 m kadar ilerde Kesik Minare'ye gelinir Bugün kentte bir çok kilisenin kalıntısına rastlanmaktadır.İS 4 ve 5yy'a ait bir kilise Antalyada henüz bulunmuş değil.Yalnız Aziz Andronikos ve karısı Athanasia'nın kent kilisesi ziyaretgah olarak kullanıldığı kaynaklarda belirtilsede,yeri henüz saptanmamıştır 4 yy'dan başlayarak Antalya'daki eski Roma tapınakları kapatıldılar hatta tahrip edildiler Bugün harap durumdaki bu eser Roma devrinde bir tapınak iken 5 yy'da kiliseye,1485 yılında ise Sultan II Beyazıd'ın oğlu ve I. Selim'in kardeşi Şehzade Korkut tarafından camiye verilmiştir.Batı yönünde ilave edilen minare ve cami 1919 yılında çıkan bir yangın sonucunda harap olmuş ve minaresinin uç kısmı da düşmüştür.Bu nedenle bugün kullanılmayan bu yapıya "Kesik Minaare" adı verilmiştir.Kullanılmaz durumda olan eserin büyüklüğü ve mermer işçiliği dikkati çekmektedir.

YİVLİ MİNARE

MURATPAŞA CAMİSİ

Sadrazam Kuyucu Murat Paşa tarafından 1570 (h.978) yılında inşa ettirilmiştir. Tek kubbeli ve minaresi olan bu cami, 1960 yılında onarım görmüştür.

MÜSELLİM CAMİSİ

Tekelioğlu Camisi adı ile de tanınan bu cami,Elmalı Mahallesi Hükümet Konağına yakın cadde üzerindedir.Yazıtına göre 1796 (h.1211) yılında Hacı Osman Ağa Kapıcıbaşı Mehmet Ağa tarafından yaptırıldığı yazılıdır.Caminin içi o devir çinileri ile süslüdür.

KESİK MİNARE CAMİSİ

Mimari yapısı eserin 19 yy'da yapıldığını göstermektedir Ancak kimin tarafından yaptırıldığına dair herhangi bir bilgi yoktur.Balibey mahallesi Kavaklı Sokağındaki bu caminin minaresinin üst kısmı eskiden olmadığı için bu adı almış.

KIR CAMİSİ

Alan Mahallesi,Meydan civarındadır.Daha önceki caminin yerine Cumhuriyet devrinde yeniden inşa edilen camiye 1964 yılında bir minare eklenmiştir

DEMİRCİ KARAALİ CAMİSİ

Eskiden Timurcu Karaali Camisi adı ile de adlandırılan bu cami,Demircikara mahallesinde olup,minaresi üzerinde H.1150 tarihi yazılıdır

PLAJLAR VE DOĞAL GÜZELLİKLER

KONYAALTI PLAJI

Antalya kentinin hemen batısında,karlı dağların eteklerinde uzanan bir plajdır.Deniz sakin fakat ani derinleşmelerle doludur.Kıyı boyu ince çakıllı kumdur.Soyunmak için kabinleri vardır.Bu plaj üzerinde boydan boya halk plajları ve yemek yiyebileceğiniz halk tipi lokantaları her zevke uygundur.

KARPUZ KALDIRAN PLAJI

Lara Plajı yakınında Karpuzkaldıran koyundadır.Üzerinde askeri dinlenme tesisleri kurulmuştur.Denizi çok derin değildir.

LARA PLAJI

Antalya'nın 11 km güneydoğusunda yer almaktadır.Denizi Konyaaltı Plajına göre daha sığ ve ince kumludur.kabinler ve plaj evleri vardır.

TOPÇAM PLAJI

Antalya'nın en çok ilgi gören,Antalya kent merkezine 15 km batıda çam ormanları içinde bir plajdır.Amatör dalış yapmak isteyen amatör dalıcılar için bu sahil ideal bir yerdir karşısında sıçan adası vardır.

The enticing and limpid waters surrounding the so-called "mouse island".

SIÇAN (REŞAD) ADASI

Topçam plajı karşısında "Zeytin", "İssız", "Reşad" isimleri ile de bilinen küçük bir ada vardır. Bu adanın adı eski coğrafya kitaplarında ve haritalarda "Resad Adası" olarak ta geçmektedir. Söylentiye göre, Harunnürreşid zamanında, bu ada Arap donanması için bir süre donanma üssü olarak kullanılmış ve adaya bu isim verilmiştir. Ancak yerli halk, adanın kıyıda görünümünü sıçana benzettiği için adaya bu ismi vermiştir.

ATATÜRK PARKI

Konyaaltı Caddesi boyunca uzanan bu park 1980'li yıllarda düzenlenmiştir. Buradan Antalya kentinin ve Konyaaltı Plajı ile Toros Dağlarının eşsiz bir görünümü vardır. Parkın Konyaaltı Plajı'na yakın olan Bölümünde ise Atatürk Parkı'na bitişik Kuğulu Park ve Burada son yıllarda bölücü örgüt yaptığı çalışmalarla şehit düşen Antalyalı askerler anısına dikilen bir Şehitler Anıtı yer almaktadır.

KARAALIOĞLU PARKI

Hıdırlık Kulesinin güneyine Baktığınızda güzel bir park sizi çağırır adeta bu Karaalioğlu Parkı'dır.

ANTALYA KÜLTÜR PARKI

1997 yılında Antalya Belediye Başkanı Hasan Subaşı'nın büyük gayretleri ile hizmete açılan bu Park Antalya'nın en güzel Parklarından biridir.

ANTALYA KÜLTÜR MERKEZİ

Yaklaşık 10 bin m2 kapalı alana sahip olan Antlaya Kültür Merkezi'nin 800 ve 350 kişilik olmak üzere iki büyük salonu vardır

ANTALYANIN İLÇELERİ

SERİK İLÇESİ

Serik oldukça yakın bir tarihte yerleşim yeri olmuş bir ilçedir. Buraya 1883 yılında Yunanistan'ın Teselya Eyaletinden getirilen göçmenler yerleştirilmiş ve daha sonra gelişen kasaba 1914'te nahiye ve 25 haziran 1926'da ise ilçe olmuştur. Tarih kitaplarında Serik'ten, Teke Sancağı'na bağlı 36 köyden ibaret bir nahiye merkezi olarak söz edilmektedir. Eski adı Kökes olan bu ilçe Antalya'ya 36 km doğuda ve denizden yüksekliği 26m'dir Yüzölçümü 1.314 km2 nüfusu 50.000'i bulmaktadır Toprakları çok verimli olan serikte en çok buğday, pamuk, sulak yerlerde pirinç yetiştirilir

MANAVGAT İLÇESİ

Antalya'nın 80 km kadar doğusunda bulunan ve 1329'da kurulan Manavgat İlçesi, Manavgat Çayı (Melas'ın) doğu ve batı yakasında yer almaktadır Yüzölçümü 2.296km2'dir Antalya'yı Mersin'e bağlayan ve yaz aylarında turizm açısından büyük önem taşıyan karayolunun geçtiği Manavgat Kenti, Antalya ve Alanya'dan sonra ilin üçüncü büyük ilçe merkezidir.

SİDE

Tarihte Side: Side'nin kuruluşu hakkında Çeşitli varsayımlar ileri sürülmektedir. Manavgat'tan 6km güneybatıda 400 m genişliğinde. 800 metre uzunluğunda bir yarımada üzerinde yer alan Side kentinin "Nar" anlamına gelen Side adının Grekçe olamayıp, eski Anadolu dillerine ait bir kelime olması, bu kentin İÖ 7 yy'da İzmirin kuzeyinden gelen birtakım Grek topluluklarından önce yeni bir ırk tarafından kurulduğunu göstermektedir. Eldeki yazıtlara göre de bu yeni gelen Greklerin burada İÖ 3.yy'a kadar kendi dillerini unutup, kntte Pamfilya'nın hiçbir şehrinde rastlanmayan bu dili konuşmaya mecbur tutuldukları anlaşılmaktadır "Side" kelimesi, bereketin sembolü "Nar" anlamına geldiğini daha önce belirtmiştik Side'deki tarihi yapılarda sık sık nar resim ve figürlerine rastlanmaktadır.

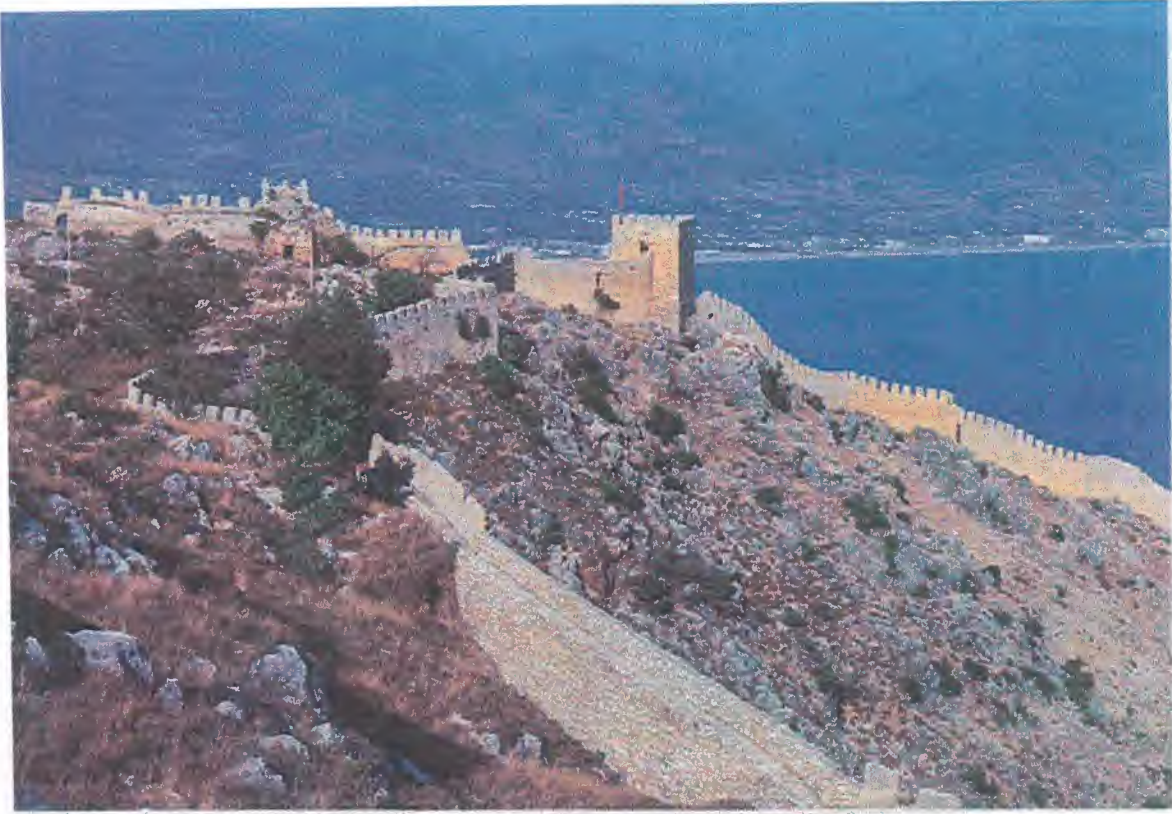
SELGE

Burası korunmaya alınmış bir Milli Park'tır Yol üzerinde Eurymedon (Köprüçay) üzerinde güzel bir antik köprü ile yol üzerinde zaman zaman oturma kademelerini andıran bir antik yol dikkati çeker Binlerce yıldır bozulmadan sapasağlam günümüze ulaşan bu yapılar. Selge'ye giden yolun tek geçit yeridir. Akdenizi İç Anadoluya bağlayan Aspendos, Pednelissos, Adada, Aplotari antik ticaret yolu üzerinde bulunan Selge, ünlü Truva savaşlarında diğer Anadolu kentleri gibi Truva Kralı Hektor'un saflarında yer almış savaşçı bir kent olmakla ünlüdür

ALANYA İLÇESİ

Doğuda Antalya'nın Gazipaşa ve Konya'nın Ermenek, kuzeyde Gündoğmuş, Batıda Manavgat ilçeleri, güneyde Akdeniz ile çevrilmiş olan Alanya'nın Yüzölçümü 2032 km² ve 62 köyü vardır. Batı Toroslar, bu yörede Akdenize doğru alçalır, dik meyilli yamaçlarla birçok yerlerde denize kadar iner. Bu yamaçlar arasında vadiler uzanır. Kıyı boyunca yeryer genişleyen bereketli ovalar meydana gelir. Dağlar ve yamaçları, meşe, karaçam, kızılçam ve sedir ağaçları ile örtülüdür. Akdeniz iklimini tam olarak yaşayan Alanya'nın zenginliği Portakal ve Limon gibi ürünlerle muz ve turfanda sebzedir. Son yıllarda muz diğer meyveleri geçmiş ve Alanya baştan başa bir muz diyarı haline gelmiştir. Ayrıca Hububat ve pamuk ziraatı yapılır.

ANTALYA KALESİ

GAZİPAŞA İLÇESİ

Merkezi Pazarcı Kasabası olan ilçenin Yüzölçümü 600 km² ve 34 köyü vardır. Kuzeyde batı Toroslar'ın 2.263 m kadar yükselen Akçan Dağı'nın, zirveleri çok sarp, yalçın güneye bakan dik yamaçlarıyla, daha alçaklarda ormanlarla kaplı vadi ve aralarındaki sırtlarla ve doğu, kuzey batı yönlerinden akarak ilçe merkezindeki düz sahada birleşen çeşitli derelerin derin vadiler ve sert meyilli ormanlarla kaplı yamaçlarla çevrili bulunmaktadır.

GÜNDOĞMUŞ İLÇESİ

Yüzölçümü 1.307 km² Gündoğmuşun merkez ilçeden başka kızılbaş ve Köprülü adında bucakları, bunlara bağlı 36 köyü vardır. İlçe Batı Torosların yüksek zirvelerinden olan Geyik Dağı'nı (2.890m) içine alır. İlçe arazisi Batı Toroslar'dan Güney batıya doğru alçalır. Gündoğmuş İlçesi Akdeniz ikliminin tesiri altındadır. Alara Çayı ilçeyi doğu batı doğrultusunda keser. İlçenin Dağlık kesimlerinde bol orman bulunur. Bunun sonucu olarak ilçede en önemli ekonomik faaliyet ormancılıktır. Üretilen tahıl ihtiyaca yetmez. başka yerlerden tahıl sağlanır İlçenin merkezi Geyik Dağı'nın güneybatı eteklerinde denizden 900 m yükseklikte kurulmuş olup Antalya'ya uzaklığı 140 km dir.

AKSEKİ İLÇESİ

Yüzölçümü 2.990 km² olan Akseki İlçesi toprakları Batı Toroslar'ın güney yönündedir çok engebelidir. Yer yer dağların tepelerinden ve dik yamaçlarından meydana gelmiştir. Bu tepeler ve yamaçlar ekip biçmeye elverişli olmadığından, burada rastlanan düzlüklerin dört yanı taşlarla örtülür, yukarıya çuvallarla taşınan toprakla verimli hale getirilir. Toprağın verimsiz oluşu, ekime elverişli sahanın çok az bulunuşu nedeniyle halk başka kentlere göç eder. Bunların çoğu, eskiden köy köy, ilçe ilçe, kent kent dolaşarak, gülyağı, halk kitabı satarlar ve seyyar satıcılık yaparlardı. İlçenin belli başlı gelir kaynağı ormancılıktır. Bu arada, hayvancılık ve dericilik de yapılır. Ormanlarında çam, katran, köknar, dişbudak, şimşir, ardıç, ve palamut ağaçları vardır.

ANTALYA

KAYNAKÇA

- 1.Kültür ve Araştırma Dergisi, Onbirinci Sayı, Antalya, 1997
- 2.YILMAZ Akif, Antalya, İkinci basım, Antalya 1980
- 3.KANDEMİR Burhan. Her Yönüyle Antalya. 5.Basım 1987
- 4.SEÇMEN Kamil. Korkuteli 2. Basım Antalya 1986
- 5.DAĞLI Ali. Manavgat 4.Basım 1985